Selvitys OP Ryhmän hallinnointi- ja ohjausjärjestelmästä 2014

© OP
26.2.2015

Selvitys OP Ryhmän hallinnointi- ja ohjausjärjestelmästä

Tämä selvitys kuvaa OP Ryhmän hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää. Luottolaitoksen ja arvopaperin liikkeeseenlaskijan on lain mukaan esitettävä selvitys hallinnointi- ja ohjausjärjestelmästään. OP Ryhmään kuuluva liikkeeseenlaskija (Pohjola Pankki Oyj) laatii oman selvityksen ohjaus- ja hallinnointijärjestelmistään ja kyseinen selvitys noudattaa oleellisin osin OP Ryhmän selvitystä. Tämä OP Ryhmän selvitys koskee keskusyhteisökonserniin kuuluvia muita luottolaitoksia pois lukien edellä mainittu liikkeeseenlaskija. Osuuspankit tulevat myöhemmin julkaisemaan omat selvityksensä hallinnointi- ja ohjausjärjestelmistään.

Sisällys

1 Hallinnointi ja johto 2
2 Ryhmä- ja konsernirakenne sekä hallintoelimet 2
3 Keskusyhteisön osuuskunnan kokous 6
4 Hallintoneuvosto ja sen valiokunnat 7
5 OP Ryhmän pääjohtaja ja OP Osuuskunnan toimitusjohtaja sekä johtokunta 16
6 Johtamisjärjestelmä 26
7 Sisäinen ja ulkoinen valvonta 28
7.1 Sisäinen valvonta 28
7.2 Ulkoinen valvonta 32
8 Taloudellinen raportointiprosessi 33
9 Palkitseminen 35
10 Sisäpiirihallinto 40
11 Tiedonantopolitiikka 41
12 Yhteiskuntavastuu 42
13 Hallinnointiperiaatteiden päivitys 43

© OP

26.2.2015

Selvitys OP Ryhmän hallinnointi- ja ohjausjärjestelmästä (Corporate Governance Statement)

1 Hallinnointi ja johto

Tämä selvitys OP Ryhmän hallinnointi- ja ohjausjärjestelmästä (Corporate Governance Statement), on laadittu luottolaitoslain (luottolaitosdirektiivin ja vakavaraisuusasetuksen CRD4/CRR), Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin (2010) suosituksen 54 ja arvopaperimarkkinalain 7 luvun 7 §:n mukaisesti. Selvitys hallinnointi- ja ohjausjärjestelmästä annetaan toimintakertomuksesta erillisenä.

Selvitys sisältää myös eräitä muita keskeisiä hallinnoinnin osa-alueita, joita koskevat ajantasaiset tiedot ovat saatavilla OPn internetsivuilla www.op.fi > OP Ryhmä > Hallinnointi.

OP Ryhmän johtokunta käsitteli 10.2.2015 ja OP Ryhmän hallintoneuvoston tarkastusvaliokunta 11.2.2015 tämän hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevan selvityksen. Ryhmän tilintarkastaja KPMG Oy Ab on tarkastanut, että selvitys on annettu ja että sen sisältämä kuvaus taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteistä on yhdenmukainen tilinpäätöksen kanssa.

Tämä selvitys OP Ryhmän hallinnointi ja ohjausjärjestelmästä on saatavilla OPn internet-sivuilla www.op.fi > OP Ryhmä > Hallinnointi > Selvitys hallinnointi- ja ohjausjärjestelmästä > Vuosi 2014. Tämä selvitys sekä OP Ryhmän tilinpäätös, toimintakertomus, tilintarkastuskertomus ja vuosikatsaus ovat saatavilla OPn internetsivuilla www.op.fi > Media > Aineistopalvelu.

OP Ryhmän ja sen keskusyhteisön OP Osuuskunnan (keskusyhteisö) päätöksenteko ja hallinto perustuvat voimassa olevien Suomen lakien ja niiden nojalla annettujen normien noudattamiseen. OP Ryhmän toimintaa säätelevät etenkin laki talletuspankkien yhteenliittymästä, laki osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista, laki luottolaitostoiminnasta, vakuutusyhtiölaki, osuuskuntalaki ja osakeyhtiö-laki.

Ryhmän hallinnointiperiaatteet noudattavat soveltuvin osin ja osuustoiminnallisuuden erityispiirteet huomioon ottaen Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n kesäkuussa 2010 hyväksymää Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia.

Lisäksi OP Ryhmä noudattaa toiminnassaan Hyvän liiketavan periaatteita (Code of Business Ethics).

2 Ryhmä- ja konsernirakenne sekä hallintoelimet

Ryhmärakenne

OP Ryhmä

OP Ryhmä on osuustoiminnallinen, vuonna 1902 perustettu itsenäisten osuuspankkien sekä ryhmän keskusyhteisön tytäryhtiöineen muodostama keskinäisessä yhteisvastuussa toimiva finanssiryhmä. Ryhmän menestyksen perusta on vahvasti sidoksissa omistajajäsenten, asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden taloudellisen menestyksen, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseen. Suomalaisuus on tärkeä osa ryhmän identiteettiä.

OP Ryhmän muodostavat 31.12.2014 tilanteessa 181 itsenäistä osuuspankkia sekä niiden omistama keskusyhteisö OP Osuuskunta tytär- ja lähiyhteisöineen. Ryhmän toiminta perustuu osuustoiminnallisuuteen; yhdessä tekemiseen ja menestyksen jakamiseen kaikkien kesken. OPn perustehtävä on edistää omistajajäsenten, asiakkaiden ja toimintaympäristön kestävää taloudellista menestystä, turvallisuutta ja hyvin-

vointia. Pitkäjänteinen asiakkaan ajatteleminen näkyy myös jatkuvana uudistumisena. Palveluja ja tuotteita kehitetään asiakkaiden tarpeiden mukaisesti.

Ryhmän liiketoiminta on jaettu kolmeen alueeseen, jotka ovat pankkitoiminta, vahinkovakuutus ja varallisuudenhoito.

OP Ryhmä muodostuu kahdesta osasta:
1. osuuspankkien yhteenliittymästä
2. muusta OP Ryhmästä.

OP Ryhmän juridinen rakenne:

Osuuspankkien yhteenliittymän muodostavat yhteenliittymän keskusyhteisö OP Osuuskunta, sen konsolidointiryhmään kuuluvat yritykset, keskusyhteisön jäsenluotto-laitokset sekä niiden konsolidointiryhmään kuuluvat yritykset sekä sellaiset luottolaitokset, rahoituslaitokset ja palveluyritykset, joiden äänivallasta edellä mainitut yhteisöt omistavat yhdessä yli puolet.

OP Ryhmän muodostavat osuuspankkien yhteenliittymä sekä sellaiset yhteenliittymän ulkopuoliset yritykset, joiden äänivallasta yhteenliittymään kuuluvat yhteisöt omistavat yli puolet. OP Ryhmän laajuus eroaa osuuspankkien yhteenliittymän laajuudesta siinä, että OP Ryhmään kuuluu myös muita yrityksiä kuin luotto- ja rahoituslaitoksia tai palveluyrityksiä. Näistä merkittävimpiä ovat vakuutusyhtiöt, joiden kanssa yhteenliittymä muodostaa rahoitus- ja vakuutusryhmittymän. Lisäksi ryhmään kuuluu sairaalatoimintaa harjoittava Omasairaala Oy.

OP Ryhmän ja osuuspankkien yhteenliittymän juridista rakennetta on selvitetty tarkemmin OP Ryhmän tilinpäätöksessä. Osuuspankkien yhteenliittymä ei muodosta kirjanpitolaissa tarkoitettua konsernia eikä luottolaitostoiminnasta annetussa laissa tarkoitettua konsolidointiryhmää. Yhteenliittymän keskusyhteisön laatii talletuspankkien yhteenliittymästä annetun lain 9 §:ssä tarkoitetun yhteenliittymän yhdistellyn tilinpäätöksen.

© OP

Osuuspankit

Osuuspankit ovat itsenäisiä, paikallista vähittäispankkitoimintaa harjoittavia talletuspankkeja. Ne tarjoavat kotitalous- ja pk-yritysasiakkaille, maa- ja metsätalousasiakkaille sekä julkiselle sektorille nykyaikaiset ja kilpailukykyiset pankkipalvelut. Pääkaupunkiseudulla vastaavaa vähittäispankkitoimintaa harjoittaa keskusyhteisön täysin omistama tytäryhtiö Helsingin OP Pankki Oyj.

Yritysmuodoltaan osuuspankit ovat osuuskuntia, joissa päätöksenteon perusarvoihin kuuluu jäsen ja ääni -periaate. Osuuspankeissa ylintä päätösvaltaa käyttää omistajajäsenistä muodostuva edustajisto tai osuuskunnan kokous, joka valitsee pankille hallintoneuvoston. Hallintoneuvosto puolestaan valitsee pankille hallituksen.

Keskusyhteisön hallintoneuvosto on vahvistanut osuuspankeille hyvän hallinnoinnin suositukset. Ne koskevat mm. osuuspankin hallintoelimiä ja toimivaa johtoa, sisäistä valvontaa sekä palkitsemista.

OP-liitot

OP-liitot ovat jäsenosuuspankkien alueellisia yhteistyöelimiä. Suomessa on 16 OP-liittoa. Liittojen rajat noudattavat pääpiirteittäin maakuntien rajoja.

OP-liitot nimeävät alueensa ehdokkaat OP Osuuskunnan hallintoneuvostoon. Lisäksi ne tekevät yhteistyötä mm. markkinointiin, yhteiskuntavastuuseen ja sisäiseen koulutukseen liittyvissä hankkeissa.

OP-liiton jäsenpankkien edustajista koostuva kokous valitsee hallituksen edustamaan liittoa ja hoitamaan sen asioita. Hyvän hallinnoinnin suositusten mukaan hallitukseen kuuluu vähintään kolme (3) ja enintään yhdeksän (9) vuosittain valittavaa jäsentä.

OP Osuuskunta ja sen tehtävät

OP Ryhmän keskusyhteisö on OP Osuuskunta, ruotsiksi OP Andelslag. Keskusyhteisön kotipaikka on Helsinki.

Keskusyhteisössä ylin päätösvalta on osuuskunnan kokouksella ja sen valitsemalla hallintoneuvostolla. Operatiivista päätösvaltaa käyttää hallintoneuvoston valitsema johtokunta, joka koostuu ammattijohtajista. OP Osuuskunnan omistavat keskusyhteisön jäsenpankit.

Keskusyhteisön jäseninä voivat olla talletuspankkien yhteenliittymästä annetussa laissa tarkoitetut luottolaitokset, joiden säännöt tai yhtiöjärjestyksen osuuskunta on hyväksynyt. Jäseneksi ottamisesta päättää hallintoneuvosto.

Keskusyhteisön tehtävänä on yhteenliittymän keskusyhteisönä ja OP Ryhmän muodostaman rahoitus- ja vakuutusryhmittymän johdossa olevana yrityksenä edistää ja tukea tasapuolisesti jäsenluottolaitostensa, muiden OP Ryhmään kuuluvien yritysten ja yhteisöjen sekä koko ryhmän kehitystä ja yhteistoimintaa. Tässä tarkoituksessa keskusyhteisö ohjaa ryhmän keskitettyjä palveluja, kehittää ryhmän liiketoimintaa, huolehtii ryhmän strategisesta ohjauksesta ja edunvalvonnasta sekä hoitaa yhteenliittymän keskusyhteisölle ja rahoitus- ja vakuutusryhmittymän johdossa olevalle yritykselle kuuluvat ohjaus- ja valvontatehtävät. Lisäksi keskusyhteisö toimii OP Ryhmän strategisena omistusyhteisönä.

OP Ryhmän rakenteessa tapahtuneet muutokset vuonna 2014

OP Ryhmään kuuluvien osuuspankkien lukumäärä aleni vuonna 2014 keskinäisten sulautumisien seurauksena 183:sta 181:een.

OP-Pohjolan uusi nimi on OP. Pankki-, vahinkovakuutus ja varallisuudenhoitotoiminnat ovat jatkossa kaikki OP-brändin alla. OP-Pohjola-ryhmän uusi nimi OP Ryhmä otettiin käyttöön 1.1.2015 alkaen. Samassa yhteydessä Keskusyhteisö OP-Pohjola osk:n nimi muutettiin OP Osuuskunnaksi.

OP on päättänyt lisäksi neljän uuden yksityissairaalan avaamisesta Suomeen. Samalla sairaalatoiminta laajentaa toimintaansa uusille erikoisaloille ja työterveyteen. Valtakunnallista sairaalaverkostoa rakennetaan Pohjola-nimellä. Omasairaalan nimi muuttuu Pohjola Terveys Oy:ksi syksyllä 2015.

OP Ryhmä on hankkinut suomalaisille verkkokaupoille maksupalveluja tarjoavan Checkout Finland Oy:n koko osakekannan.

Koillis-Savon Seudun Osuuspankki on sulautunut 28.2.2014 Pohjois-Savon Osuuspankkiin. Juuan Osuuspankki on sulautunut 31.3.2014 Joensuun Seudun Osuuspankkiin, jonka toiminimi sulautumisen yhteydessä on muuttunut Pohjois-Karjalan Osuuspankiksi.

Itä-Uudenmaan Osuuspankki ja Porvoon Osuuspankki ovat 9.12.2014 hyväksyneet sulautumissuunnitelman, jonka mukaan Itä-Uudenmaan Osuuspankki sulautuu Porvoon Osuuspankkiin, jonka toiminimi muutetaan Itä-Uudenmaan Osuuspankiksi. Sulautumisen täytäntöönpanon rekisteröinnin suunniteltu ajankohta on 31.7.2015.

POP Pankki -ryhmään kuuluvat Osuuspankki Poppia, Laihian Osuuspankki ja Multian Osuuspankki ovat päättäneet liittyä OP Ryhmään itsenäisinä osuuspankkeina. Osuuspankki Poppian osuukunnan kokous päätti asiasta 18.11.2014, Laihian Osuuspankin osuuskunnan kokous 15.1.2015 ja Multian Osuuspankin ylimääräinen osuuskunnan kokous 29.1.2015.

POP Pankki -ryhmään kuuluva Keiteleen Osuuspankki ja OP Ryhmään kuuluva Pielaveden Osuuspankki ovat 15.10.2014 hyväksyneet sulautumissuunnitelman, jonka mukaan Keiteleen Osuuspankki sulautuu Pielaveden Osuuspankkiin, jonka toiminimi muutetaan Nilakan Seudun Osuuspankiksi. Sulautumisen täytäntöönpanon rekisteröinnin suunniteltu ajankohta on 31.5.2015.

OP Ryhmän keskusyhteisökonsernin rakennejärjestelyjen ja organisaation juridisten rakenteiden toteutusvaihtoehtojen suunnittelu ja selvitystyö jatkuu. Rakennejärjestelyiden jatkosuunnittelun yhteydessä arvioidaan myös mahdollisuutta eriyttää OP Ryhmän keskuspankkitoiminnot, jotka tällä hetkellä ovat osana Pohjola Pankki Oyj:tä, omaksi OP Osuuskunnan täysin omistamaksi tytäryhtiöksi. Jatkossakin OP Ryhmän pankkitoiminta kuuluu kokonaisuudessaan keskinäisen vastuun piiriin lainsäädännössä määritellyllä tavalla. Näiden tarkemmasta toteutustavasta tai aikataulusta ei ole tehty päätöksiä.

Pohjola-konsernissa suunnitellaan toteutettavaksi OP Ryhmän keskusyhteisön tekemän ostotarjouksen mukaisesti rakennejärjestelyjä, joissa mm. vahinkovakuutus- ja varainhoitosegmentit siirretään pois Pohjola-konsernista ryhmän keskusyhteisön suoraan omistukseen. Varainhoidon osalta siirto on tarkoitus toteuttaa vuoden 2015 aikana. Lisäksi Helsingin OP Pankki Oyj:n ja Pohjola Pankki Oyj:n liiketoimintoja tullaan yhdistämään yhteisen johdon alle.

3 Keskusyhteisön osuuskunnan kokous

OP Osuuskunnan ylin päättävä toimielin on osuuskunnan kokous.

Kokouksen tehtävät ja käsiteltävät asiat
Varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa käsitellään keskusyhteisön sääntöjen 7 §:ssä mainitut asiat, joita ovat mm. edellisen tilikauden tuloslaskelman ja taseen sekä konsernituloslaskelman ja konsernitaseen vahvistaminen ja hallintoneuvoston jäsenten ja tilintarkastajan valitseminen.

Kokouksen koollekutsumismenettely ja kokouksiin osallistujat
Varsinainen osuuskunnan kokous pidetään vuosittain ennen toukokuun loppua (käytännössä maaliskuussa) osuuskunnan kotipaikassa Helsingissä. Kokouksen kutsuu koolle hallintoneuvosto. Ylimääräinen osuuskunnan kokous pidetään, milloin hallintoneuvosto katsoo siihen olevan aihetta tai milloin se muuten on lain mukaan pidettävä.

Kokoukseen osallistuvat keskusyhteisön jäsenpankkien edustajat.

Osuuskunnan kokous kutsutaan koolle ilmoituksella, joka aikaisintaan kaksi kuukautta ja vähintään yhtä viikkoa ennen viimeistä ilmoittautumispäivää saatetaan jäsenten tiedoksi kirjallisesti tai sähköistä tietoliikenneyhteyttä käyttäen.

Kokouksen päätöksentekomenettely
Kokouksessa käytettäviä äänimääriä laskettaessa jäsen saa osuusmaksujen perusteella yhtä monta ääntä kuin sillä on keskusyhteisön jäsenosuuksia.

Vakavaraiset jäsenosuuspankit saavat lisä-ääniä keskusyhteisön säännöissä tarkemmin määritellyllä tavalla. Jäsen ei kuitenkaan saa äänestää enemmällä kuin kahdella prosentilla kokouksessa edustetusta äänimäärästä. Jäsenellä on osuuskunnan kokouksessa vain yksi ääni, mikäli jäsen on omien taloudellisten vaikeuksiensa vuoksi saanut osuuskunnan päätökseen perustuvaa taloudellista tukea, joka täyttää keskusyhteisön sääntöjen 8 §:ssä yksilöidyt tunnusmerkit.

Osuuskunnan kokous vuonna 2014

OP Osuuskunta piti varsinaisen osuuskunnan kokouksen Helsingissä 20.3.2014. Kokous vahvisti vuoden 2013 tilinpäätöksen, myönsi tilivelvollisille vastuuvapauden sekä teki tarvittavat henkilövalinnat.

Ylimääräinen osuuskunnan kokous pidettiin 20.11.2014. Kokouksessa käsiteltiin OP-Pohjola-ryhmän ja OP-Pohjola osk:n nimien muuttaminen OP Ryhmäksi ja OP Osuuskunnaksi 1.1.2015 alkaen. Esitys hyväksyttiin yksimielisesti.

OP Ryhmän nimitysvaliokunta
Valiokunnan tehtävänä on valmistella ja käsitellä ja tehdä ehdotukset keskusyhteisön osuuskunnan kokoukselle mm. valittavista hallintoneuvoston jäsenistä ja tilintarkastajasta sekä hallintoneuvoston puheenjohtajan, varapuheenjohtajien ja jäsenten sekä tilintarkastajan palkkiosta.

Valiokunnan jäsenmäärä on 16–32 jäsentä. Valiokuntaan kuuluu kunkin OP-liiton alueelta vähintään yksi ja enintään kaksi jäsentä.

Hallintoneuvoston kokoonpanossa ja jäsenten osaamisvaatimuksissa otetaan huomioon, että jäsenillä on riittävästi kokemusta ja ammattitaitoa tehtäviensä ammattitaitoiseen ja huolelliseen hoitamiseen. Hallintoneuvoston jäsenillä tulee olla finanssialan riittävää liiketoiminta-alan yleistä tuntemusta kuin OP Osuuskunnan toiminnan laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeellista. Osaamisvaatimuksissa otetaan myös huomioon, että hallintoneuvosto on monimuotoinen ja siinä on riittävästi yhteiskuntavastuun osaamista.

4 Hallintoneuvosto ja sen valiokunnat

OP Osuuskunnan hallintoneuvosto

Hallintoneuvoston valinta, kokoonpano ja toimikausi
Keskusyhteisön hallintoneuvostossa on sääntöjen mukaan vähintään 32 ja enintään 36 osuuskunnan kokouksen valitsemaa jäsentä. Hallintoneuvostoon valitaan vähintään 16 ja enintään 20 jäsentä siten, että kunkin 16 OP-liiton alueelta on hallintoneuvostossa vähintään yksi jäsen. Näiden jäsenten toimikausi on kolme vuotta, ja jäsenistä eroaa vuosittain kolmannesta lähinnä oleva lukumäärä. Lisäksi hallintoneuvostossa on OP-liittojen alueelta 16 jäsentä siten, että paikkajako määräytyy OP-liittojen kesken niiden jäsenpankkien vakavaraisuuden perusteella. Näiden jäsenten toimikausi on kolme vuotta, ellei toimikausi pääty sitä ennen sen johdosta, että OP-liittojen välinen paikkajako muuttuu. Hallintoneuvostossa on 31.12.2014 32 jäsentä.

Hallintoneuvostoon ei voida valita hallinto- tai toimihenkilöä sellaisesta jäsenpankista, jolla osuuskunnan sääntöjen 8 §:n johdosta on osuuskunnan kokouksessa vain yksi ääni eli joka on saanut kyseisessä pykälässä tarkoitettua taloudellista tukea. Hallintoneuvoston jäsenen yläikäraja on 68 vuotta. Tämän iän täyttänyt jäsen saa kuitenkin toimia tehtävässään seuraavan varsinaisen osuuskunnan kokouksen päättymiseen asti.

Hallintoneuvoston tehtävät
Keskusyhteisön sääntöjen mukaan Hallintoneuvoston tehtävänä on valvoa johtokunnan ja toimitusjohtajan hoitamaa osuuskunnan hallintoa ja sitä, että osuuskunnan toimintaa hoidetaan asiantuntevasti ja huolellisesti osuuskuntalain sekä osuuskunnan ja OP Ryhmän edun mukaisesti.

Lisäksi hallintoneuvoston tehtävänä on muun muassa vahvistaa OP Ryhmän strategia sekä muut yhteiset tavoitteet ja toimintaperiaatteet, vahvistaa osuuskunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, valita ja vapauttaa keskusyhteisön toimitusjohtajana toimiva pääjohtaja ja johtokunnan muut jäsenet ja varajäsenet sekä tarkastusjohtaja.

Hallintoneuvoston vahvistaman työjärjestyksen mukaan sillä on lisäksi mm. seuraavat tehtävät:

- vahvistaa talletuspankkien yhteenliittymälaissa todetut yhteenliittymän yleiset toimintaperiaatteet,
- vahvistaa OP Ryhmän pääomasuunnitelman periaatteet,
- vahvistaa OR Ryhmälle riskinkantokykyä ja riskilajeja koskevat riskilimiitit sekä jäsenpankkien riskiluokituksen periaatteet sekä seurata säännöllisesti OP Ryh-

män ja keskusyhteisökonsernin liiketoiminnan, riskinkantokyvyn sekä riskiaseman kehitystä,
- vahvistaa OP Ryhmän vuosisuunnitelma,
- seurata kulloinkin voimassaolevan OP Ryhmän strategian toteuttamisen kehitystä,
- nimetä OP Ryhmän aluepankit,
- vahvistaa koko OP Ryhmää koskevat palkitsemisen kehittämisen periaatteet ja toimintalinjaukset sekä päättää koko OP Ryhmää koskevista pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmistä ja
- käsitellä ja päättää strategisesti merkittävien ryhmätasoisten työryhmien nimeämisestä sekä niiden tehtävistä ja jäsenistä.

Hallintoneuvoston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat (puheenjohtajisto)

Hallintoneuvosto valitsee keskuudestaan ensimmäisessä varsinaisen osuuskunnan kokouksen jälkeen pidettävässä kokouksessa puheenjohtajan ja kaksi varapuheenjohtajaa seuraavan varsinaisen osuuskunnan kokouksen päättymiseen saakka.

Hallintoneuvoston puheenjohtajiston muodostavat hallintoneuvoston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat. Puheenjohtajisto kokoontuu tarvittaessa. Puheenjohtajisto valmistelee keskusyhteisön hallintoneuvostolle esitykset mm. keskusyhteisön ylimmän johdon organisaatio- tai keskusyhteisön rakennemuutoksista sekä keskusyhteisön johtokunnan jäsenten, varajäsenten ja tarkastusjohtajan nimityksistä, toimenkuvien tarkastuksista ja tehtävien lakkaamisista. Puheenjohtajisto päättää keskusyhteisön johtokunnan jäsenten, varajäsenten ja tarkastusjohtajan vuosittaisesta palkan- ja palkkaetujen tarkistuksista sekä palkitsemisesta. Se informoi tekemistään päätöksistä hallintoneuvostoa. Lisäksi puheenjohtajisto mm. arvioi keskusyhteisön johtokunnan jäsenten, varajäsenten ja tarkastusjohtajan luotettavuuden, sopivuuden ja ammattitaidon.

Hallintoneuvoston kokouskäytäntö ja päätöksentekomenettely
Hallintoneuvosto kokoontuu puheenjohtajan tai tämän estyneenä ollessa varapuheenjohtajan kutsusta pääsääntöisesti 6-7 kertaa vuodessa. Hallintoneuvosto on päätösvaltainen, kun läsnä on enemmän kuin puolet jäsenistä. Kokouksissa käsiteltävät asiat pääsääntöisesti valmistelee OP Osuuskunnan johtokunta ja esittelee pääsääntöisesti johtokunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja. Hallintoneuvostoon tulevat asiat käsitellään etukäteen lähtökohtaisesti myös hallintoneuvoston työvaliokunnassa tai hallintoneuvoston muissa valiokunnissa.

Kokouksissa on läsnäolo- ja puheoikeus myös OP Osuuskunnan johtokunnan jäsenillä ja varajäsenillä, tarkastusjohtajalla sekä neljällä eri erikseen nimetyllä henkilöstön edustajalla tai näiden mahdollisilla varahenkilöillä.

Hallintoneuvosto on vahvistanut muun muassa seuraavat työjärjestykset ja ohjeet
- Hallintoneuvoston työjärjestys
- Hallintoneuvoston puheenjohtajiston työjärjestys
- OP Ryhmän nimitysvaliokunnan työjärjestys
- OP Ryhmän palkitsemisvaliokunnan työjärjestys
- Hallintoneuvoston työvaliokunnan työjärjestys
- Hallintoneuvoston tarkastusvaliokunnan työjärjestys
- Hallintoneuvoston palkitsemisvaliokunnan työjärjestys
- Hallintoneuvoston riskienhallintavaliokunnan työjärjestys
- Johtokunnan työjärjestys
- Keskusyhteisökonsernin johtamisjärjestelmä

Lisäksi hallintoneuvosto vahvistaa OP Ryhmää koskevia toimintaperiaatteita.

© OP

OP Ryhmän hallintoneuvoston jäsenet OP-liitoittain 20.3.2014:
(vakavaraisuuden perusteella valittujen jäsenten toimikausi merkitty *)

Nimi, syntymävuosi ja kotipaikka	OP-liitto ja henkilön toimikausi	Asema OP Osuuskunnan hallintoneuvostossa	Päätoimi, titteli	Hallintohenkilötaustaisen asema osuuspankissa
Aronen Ilmo, 1958, Eura	Satakunta, 2012–(2015)*	Jäsen	Tutkimus- ja kehitysjohtaja, Raisioagro Oy	Hallituksen puheenjohtaja, Euran Osuuspankki
Eklund Ola, 1952, Raasepori	Sydkusten, 2013–2016	Jäsen	Tuoteryhmäjohtaja, Kuusakoski Oy	Hallituksen puheenjohtaja, Andelsbanken Raseborg
Enberg Leif, 1954, Korsnäs	Österbotten, 2013–2016	Jäsen	Yrittäjä, Oy Mapromec Ab	Hallituksen puheenjohtaja, Korsnäs Andelsbank
Eskola Tapani, 1953, Kotka	Kaakkois-Suomi, 2012–(2015)*	Jäsen	Toimitusjohtaja, Kymen Vesi Oy	Hallituksen puheenjohtaja, Kymenlaakson Osuuspankki
Heinonen Jarna, 1965, Kaarina	Varsinais-Suomi, 2012–(2015)*	Jäsen	Yrittäjyyden professori, Turun kauppakorkeakoulu, Turun yliopisto	Hallituksen puheenjohtaja, Turun Seudun Osuuspankki
(Himanen Jari	Kaakkois-Suomi, 2012–2015	Eronnut hallintoneuvoston jäsenyydestä tultuaan nimitetyksi OP Osuuskunnan johtokunnan jäseneksi, missä tehtävässä aloittanut 1.10.2014)		
Joutsensaari Raita, 1963, Rääkkylä	Pohjois-Karjala, 2014–(2015)*	Jäsen	Kehityssihteeri, Rääkkylän kunta	Hallituksen puheenjohtaja, Rääkkylän Osuuspankki
Järvi Ulla, 1952, Kokkola	Keski-Pohjanmaa, 2013–(2015)*	Jäsen	Lehtori, Centria ammattikorkeakoulu	Hallintoneuvoston puheenjohtaja, Kokkolan Osuuspankki
Kakkori Ari, 1955, Virrat	Pirkanmaa, 2014–2017	Jäsen	Toimitusjohtaja, Virtain Osuuspankki	
Kauppi Simo, 1954, Pori	Satakunta, 2012–(2015)*	Jäsen	Toimitusjohtaja, Länsi-Suomen Osuuspankki	
Kiiskinen Juha, 1956, Sulkava	Suur-Savo, 2012–(2015)*	Jäsen	Rehtori, Sulkavan yhtenäiskoulu	Hallituksen puheenjohtaja, Sulkavan Osuuspankki
Korhonen Kalevi, 1958, Salla	Lappi, 2013–2016	Jäsen		Hallituksen puheenjohtaja, Sallan Osuuspankki
Kupsala Tuomas, 1967, Korpilahti	Keski-Suomi, 2012–(2015)*	Jäsen	Toimitusjohtaja, Korpilahden Osuuspankki	
Kääriäinen Jukka, 1953, Iisalmi	Pohjois-Savo, 2012–2015	Jäsen	Apulaisjohtaja, Kansaneläkelaitos	Hallintoneuvoston puheenjohtaja, Pohjois-Savon Osuuspankki
Laaninen Seppo, 1950, Nurmes	Pohjois-Karjala, 2014–2017	Jäsen	Rehtori, Pohjois-Karjalan ammattiopisto Nurmes (jäänyt eläkkeelle 1.1.2015 alkaen)	Hallintoneuvoston puheenjohtaja, Pielisen Osuuspankki
Lehikoinen Vesa, 1954, Janakkala	Etelä-Suomi, 2014–2017	Hallintoneuvoston II varapuheenjohtaja	Toimitusjohtaja, Janakkalan Osuuspankki	
Levo Timo, 1956, Oulu	Pohjois-Pohjanmaa, 2012–(2015)*	Jäsen	Toimitusjohtaja, kauppaneuvos, Oulun Osuuspankki	

© OP

Manninen Kari, 1956, Mikkeli	Suur-Savo, 2012–2015	Jäsen	Toimitusjohtaja, kauppaneuvos, Suur-Savon Osuuspankki	
Marttila Marita, 1954, Vampula	Satakunta, 2014–2017	Jäsen (pyytänyt eroa hallintoneuvoston jäsenyydestä)	Johtava hoitaja, Loimaan kaupunki/ Sosiaali- ja terveyspalvelukeskus	Hallituksen puheenjohtaja, Vampulan Osuuspankki (eronnut tehtävästä 17.12.2014)
Mikkola Ari, 1955, Tammela	Varsinais-Suomi, 2012–(2015)*	Jäsen	Johtaja, Hämeen ammattikorkeakoulu Oy	Hallituksen varapuheenjohtaja, Lounaismaan Osuuspankki
Nikola Annukka, 1960, Kirkkonummi	Etelä-Suomi, 2012–(2015)*	Jäsen	Hallintojohtaja, Descom Group Oy	Hallintoneuvoston puheenjohtaja, Länsi-Uudenmaan Osuuspankki
Parmasuo Timo, 1950, Espoo	Muu jäsen (alueperiaatetta noudattamatta valittu) 2014–2017	Jäsen	Teollisuusneuvos, hallituksen puheenjohtaja, Meconet Oy	
Pehkonen Jaakko, 1960, Jyväskylä	Keski-Suomi, 2014–2017	Hallintoneuvoston puheenjohtaja	Kansantaloustieteen professori, Jyväskylän yliopisto	Hallituksen puheenjohtaja, Keski-Suomen Osuuspankki
Pitkälä Jorma, 1952, Hämeenkoski	Etelä-Suomi, 2012–(2015)*	Jäsen	Maakuntaneuvos	Hallituksen puheenjohtaja, Päijät-Hämeen Osuuspankki
Pullinen Juha, 1963, Pöytyä	Varsinais-Suomi, 2012–2015	Jäsen	Toimitusjohtaja, Loimaan Seudun Osuuspankki	
Ruuhela Jussi, 1959, Alavus	Etelä-Pohjanmaa, 2012–(2015)*	Jäsen	Toimitusjohtaja, Alavuden Seudun Osuuspankki	
Salomaa Markku, 1952, Rovaniemi	Lappi, 2012–(2015)*	Jäsen	Toimitusjohtaja, Pohjolan Osuuspankki	
Simi Hannu, 1960, Alavieska	Keski-Pohjanmaa, 2013–2016	Jäsen	Suunnittelija, Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä	Hallintoneuvoston puheenjohtaja, Alavieskan Osuuspankki
Tölli Kaija, 1956, Tyrnävä	Pohjois-Pohjanmaa, 2013–2016	Jäsen	Vientikoordinaattori, Ouman Oy	Hallintoneuvoston puheenjohtaja, Tyrnävän Osuuspankki
Vierula Jorma, 1953, Seinäjoki	Etelä-Pohjanmaa, 2012–2015	Jäsen	Aluejohtaja, Suomen Metsäkeskus, Etelä- ja Keski-Pohjanmaa	Hallituksen puheenjohtaja, Etelä-Pohjanmaan Osuuspankki
Viitanen Timo, 1951, Pälkäne	Pirkanmaa, 2012–(2015)*	Jäsen		Hallintoneuvoston puheenjohtaja, Kangasalan Seudun Osuuspankki
Väisänen Mervi, 1963, Sotkamo	Kainuu, 2013–2016	Hallintoneuvoston I varapuheenjohtaja	Markkinoinnin lehtori, Kajaanin ammattikorkeakoulu	Hallituksen puheenjohtaja, Sotkamon Osuuspankki
Väänänen Ari, 1973, Maaninka	Pohjois-Savo, 2014–(2015)*	Jäsen	Toimitusjohtaja, Maaningan Osuuspankki	

Hallintoneuvoston toiminta 2014
Hallintoneuvosto kokoontui vuoden aikana 7 kertaa. Hallintoneuvoston puheenjohtajana toimi Jaakko Pehkonen, varapuheenjohtajina Mervi Väisänen ja Vesa Lehikoinen. Muut hallintoneuvoston jäsenet on kuvattu sivulla 9-10. Jäsenten keskimääräinen osallistumisprosentti oli 93 %.

Vuoden 2014 aikana hallintoneuvosto keskittyi työjärjestyksen mukaisten aiheiden lisäksi erityisesti Pohjolan osakkeen delistausprosessin valmisteluun ja toteutukseen ja sen seurantaan sekä uuden konsernirakenteen vahvistukseen. Lisäksi vuoden 2014 aikana hallintoneuvosto valmisteli ja hyväksyi keskusyhteisökonsernin uuden johtamisjärjestelmän sekä johtokunnan jäsenten sekä keskusyhteisökonsernin uudelleenorganisoitumisen mukaiset avainhenkilöiden nimitykset. Uuden johtamisjärjestelmän perusta muodostuu kolmesta liiketoimintasegmentistä: pankkitoiminnasta, vahinkovakuutuksesta ja varallisuudenhoidosta.

Hallintoneuvosto päätti myös, että ryhmässä ryhdytään valmistelemaan uusia strategisia kehitysohjelmia OP Ryhmän toiminnan ohjaamiseksi ja kehittämiseksi sekä vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin ja lisäämään ryhmän kilpailukykyä.

Hallintoneuvoston valiokunnat
Hallintoneuvosto valitsee keskuudestaan kevään järjestäytymiskokouksessa vuodeksi kerrallaan neljä valiokuntaa: työvaliokunnan, tarkastusvaliokunnan, palkitsemisvaliokunnan ja riskienhallintavaliokunnan. Lisäksi puheenjohtajisto rinnastetaan valiokuntaan. Valiokunnat ovat hallintoneuvoston tukena toimivia elimiä, eikä niillä pääsääntöisesti ole itsenäistä päätöksentekovaltaa.

Hallintoneuvosto nimeää myös keskuudestaan sille raportoivien valiokuntien jäsenet ja tarkastusvaliokunnan sekä riskienhallintavaliokunnan puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat sekä vahvistaa valiokuntien työjärjestykset

Työvaliokunta

Hallintoneuvoston työvaliokunnan muodostavat hallintoneuvoston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat sekä kuusi muuta hallintoneuvoston keskuudestaan vuosittain nimeämää jäsentä. Työvaliokunnan puheenjohtajana toimii hallintoneuvoston puheenjohtaja.

Työvaliokunnan tehtävänä on avustaa hallintoneuvostoa OP Ryhmän strategian valmistelussa ja sen toteuttamisen seurannassa, osallistua ryhmässä valmisteilla olevien merkittävien hankkeiden valmisteluun ja huolehtia niiden seurannasta. Työvaliokunta käsittelee myös ryhmän yhteistoimintaan liittyviä keskeisiä asioita ja ryhmän toimintaperiaatteiden toteutumista. Lisäksi työvaliokunta muun muassa:

- valmistelee hallintoneuvostossa esille tulevat merkittävät asiat ja seuraa hallintoneuvoston päätösten täytäntöönpanoa,
- toimii keskusteluympäristönä OP Ryhmän johdolle ryhmän strategisissa ja muissa merkittävissä asioissa
- toimii yhdyssiteenä hallintoneuvoston ja johtokunnan välillä mm. tiedonkulun varmistamiseksi,
- käsittelee keskusyhteisön ylintä johtoa koskettavat organisaatiomuutokset
- voi antaa suosituksia ja lausuntoja johtokunnalle osuuspankkien ja keskusyhteisökonsernin yhtiöiden välisissä hinnoitteluun liittyvissä asioissa,
- voi antaa suosituksia johtokunnalle OP Ryhmää koskevissa strategisissa asioissa

Työvaliokunta kokoontuu puheenjohtajan kutsusta noin 8-11 kertaa vuodessa. Keskusyhteisön johtokunta valmistelee kokouksissa käsiteltävät asiat.

Työvaliokuntaan kuuluvat:

Nimi ja syntymävuosi	Rooli	Koulutus	Päätoimi, titteli
Jaakko Pehkonen, 1960	Puheenjohtaja	KTT	Kansantaloustieteen professori, Jyväskylän yliopisto
Mervi Väisänen, 1963	Varapuheenjohtaja	KTM	Markkinoinnin lehtori, Kajaanin ammattikorkeakoulu
Vesa Lehikoinen, 1954	jäsen	Ekonomi, eMBA	Toimitusjohtaja, Janakkalan Osuuspankki
Ola Eklund, 1952	jäsen	Insinööri	Tuoteryhmäjohtaja, Kuusakoski Oy
Tapani Eskola, 1953	jäsen	DI	Toimitusjohtaja, Kymen Vesi Oy
Timo Levo, 1956	jäsen	DI, KTM, eMBA	Toimitusjohtaja, kauppaneuvos, Oulun Osuuspankki
Kari Manninen. 1956	jäsen	DI	Toimitusjohtaja, kauppaneuvos, Suur-Savon Osuuspankki
Jussi Ruuhela, 1959	jäsen	KTM, eMBA	Toimitusjohtaja, Alavuden Seudun Osuuspankki
Timo Viitanen, 1951	jäsen	FM	

Työvaliokunnan toiminta 2014
Työvaliokunta kokoontui vuoden aikana 10 kertaa. Työvaliokunnan kokouksiin osallistui valiokunnan jäsenten lisäksi johtokunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja sihteerinä toimii hallintoneuvoston sihteeri. Jäsenten keskimääräinen osallistumisprosentti oli 97 %

Kokouksissa on valmisteltu hallintoneuvoston kokouksiin tulevia asioita sekä käyty läpi muita keskeisiä ryhmää koskevia valmisteluasioita.

Tarkastusvaliokunta

Hallintoneuvoston vuosittain valitsemaan tarkastusvaliokuntaan kuuluu 5 jäsentä, joilla tulee olla vahva laskentatoimen, tilinpäätöskäytännön, toimialan sääntelyn ja sisäisen valvonnan periaatteiden tuntemus. Tarkastusvaliokunnan puheenjohtajalla tulee olla erikoisosaamista tilinpäätösperiaatteiden soveltamisesta ja sisäisistä valvontaprosesseista. Enemmistön tarkastusvaliokunnan jäsenistä ja valiokunnan puheenjohtajan sekä varapuheenjohtajan on oltava osuuspankkien hallintohenkilöitä.

Tarkastusvaliokunnan tehtävänä on avustaa hallintoneuvostoa varmistumaan, että keskusyhteisökonsernissa ja OP Ryhmässä on koko toiminnan kattava riittävä ja toimiva sisäinen valvontajärjestelmä sekä huolehtimaan siitä, että keskusyhteisökonsernin ja OP Ryhmän kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on järjestetty asianmukaisesti.

Valiokunnan tehtävänä on myös seurata, että keskusyhteisökonsernin ja OP Ryhmän toiminta ja sisäinen valvonta on järjestetty lakien, määräysten sekä hyvän johtamis- ja hallintojärjestelmän edellyttämällä tavalla sekä valvoa sisäisen tarkastuksen toimintaa.

Tarkastusvaliokunta auttaa myös osaltaan hallintoneuvostoa varmistamaan, että keskusyhteisökonsernia hoidetaan asiantuntevasti ja huolellisesti tavalla, joka edistää OP Ryhmän kilpailukykyä ja menestystä. Lisäksi tarkastusvaliokunta muun muassa:

- käsittelee hallintoneuvoston vahvistettavaksi ryhmän tilinpäätösperiaatteet ja vakavaraisuuden laskennan periaatteet
- valvoo osaltaan taloudellista raportointia
- valvoo osaltaan lakien, määräysten ja muiden säännösten noudattamista
- valvoo hyvän liiketavan periaatteiden noudattamista
- valvoo sisäisen tarkastuksen toimintaa
- arvioi sisäisen valvonnan riittävyyttä ja toimivuutta

- käsittelee osaltaan viranomaisvalvontaan liittyvät asiat
- käsittelee ja arvioi tilintarkastukseen ja tilintarkastajiin liittyvät asiat

Tarkastusvaliokunta kokoontuu pääsääntöisesti 4 kertaa vuodessa.

Tarkastusvaliokuntaan kuuluvat:

Nimi ja syntymävuosi	Rooli	Koulutus	Päätoimi, titteli
Jorma Pitkälä, 1952	Puheenjohtaja	Yo, maamieskoulu	Maakuntaneuvos
Jarna Heinonen, 1965	Varapuheenjohtaja	KTT	Yrittäjyyden professori, Turun kauppakorkeakoulu, Turun yliopisto
Ari Kakkori, 1955	Jäsen	Agronomi	Toimitusjohtaja, Virtain Osuuspankki
Seppo Laaninen, 1950	Jäsen	FM	Rehtori, Pohjois-Karjalan ammattiopisto Nurmes (jäänyt eläkkeelle 1.1.2015)
Juha Pullinen, 1963	Jäsen	MMM	Toimitusjohtaja, Loimaan Seudun Osuuspankki

Tarkastusvaliokunnan toiminta 2014

Tarkastusvaliokunta kokoontui vuoden aikana 6 kertaa. Tarkastusvaliokunnan kokouksiin osallistui valiokunnan jäsenten lisäksi hallintoneuvoston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat, johtokunnan puheenjohtaja, talousjohtaja, tarkastusjohtaja sekä tilintarkastajan edustaja. Jäsenten keskimääräinen osallistumisprosentti oli 95 %.

Tarkastusvaliokunnan keskeisiä tehtäviä vuoden 2014 aikana olivat tilinpäätöksen ja osavuosikatsausten sisällön arviointi siitä näkökulmasta, että niissä annetaan oikeat ja riittävät tiedot keskusyhteisön ja ryhmän tuloksesta ja taloudellisesta tilanteesta. Erityisesti tarkastusvaliokunta seurasi keskusyhteisökonsernin tehokkuusohjelman etenemistä ja vaikutuksia, ulkoistusten hallintaa sekä johtamisjärjestelmän uudistamista.

Sisäiseen valvontaan ja säännösten noudattamiseen liittyvät asiat korostuivat jokaisessa kokouksessa sisäisen tarkastuksen, tilintarkastajien ja valvontaviranomaisten sekä compliancen raportteja läpi käymällä.

Tarkastusvaliokunta on valvonut ja arvioinut myös ryhmän osallistumista EKP:n kattavaan arvioon sekä valmistautumista uuteen viranomaisvalvontakehikkoon.

Keskeisimpiä tarkastusvaliokunnan työn painopisteitä tulevat olemaan keskusyhteisön johtamisjärjestelmän ja sisäisen valvonnan toimivuuden arviointi, OP Ryhmän ohjauksen toimivuus, sääntelymuutokset ja uudistuneen viranomaisvalvonnan (SSM) vaikutukset toimintaan.

Palkitsemisvaliokunta

Palkitsemisvaliokunnan muodostavat hallintoneuvoston puheenjohtaja, tämän ensimmäisenä varamiehenä toimiva varapuheenjohtaja sekä hallintoneuvoston vuosittain nimeämät enintään kolme muuta jäsentä. Valiokunnan jäsenenä voi toimia hallintoneuvostoon kuuluva henkilö, joka ei ole työ- tai toimisuhteessa OP Ryhmään kuuluvaan yritykseen.

Palkitsemisvaliokunnan tehtävänä on mm. ohjata ja valvoa johdon ja henkilöstön palkkauksen ja palkitsemisen kehittämistä OP Ryhmässä, arvioida palkitsemisjärjestelmien toimivuutta sen varmistamiseksi, että palkitseminen on ryhmän arvojen, strategian, tavoitteiden, riskipolitiikkojen ja valvontajärjestelmän mukaista sekä arvioida palkitsemisjärjestelmien kannusteita ja muita vaikutuksia riskien, pääoman ja maksuvalmiuden hallintaan. Lisäksi valiokunta mm. vahvistaa ryhmän henkilöstörahaston mittarit ja niiden toteuman sekä vahvistaa ryhmän johdon pitkän aikavälin

palkitsemisjärjestelmän piiriin kuuluvat henkilöt ja vahvistaa ansaitun palkkion määrän. Lisäksi palkitsemisvaliokunta muun muassa:

- Antaa kokonaisarvion OP Ryhmän tasolla palkitsemisen edellytysten täyttymisestä konsolidointiryhmän kokonaistuloksen ja sen kehittymisen, oman pääoman riittävyyden, luottokelpoisuuden sekä taloudellisten ja muiden tekijöiden osalta ennen kunkin vuoden palkkioiden sekä lykättyjen erien maksatusta.
- Vahvistaa palkitsemisen kehittämiseen liittyvät rakenne- ja muut muutokset.
- Vahvistaa OP Ryhmän palkitsemisjärjestelmien yhteiset ehdot mm. sääntelyn, lain ja sopimusten muutosten tuomien päivitysten osalta
- Vahvistaa vuosittain OP Ryhmän palkkataulukon ja toimen vaativuuden arvioinnin perusteet.
- Vahvistaa riskinottajatehtävät, joiden haltijoiden toiminnalla voi olla vaikutusta ryhmän, yrityksen tai osuuspankin riskiasemaan.
- Valvoo, että palkitsemista ja palkitsemisjärjestelmiä koskevia säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan koko OP Ryhmässä
- Valvoo OP Ryhmässä riskienhallinnasta ja liiketoiminnoista riippumattomista valvontatoiminnoista vastaavien henkilöiden palkkausta ja palkitsemista.
- Valmistelee keskusyhteisön hallintoneuvostolle esitykset mm. palkitsemisen yleisistä periaatteista OP Ryhmässä
- Lisäksi antaa suosituksia osuuspankkien ja OP-Kiinteistökeskuksen johdon palkitsemiseen ja palkkaukseen liittyvistä periaatteista

Palkitsemisvaliokuntaan kuuluvat:

Nimi ja syntymävuosi	Rooli	Koulutus	Päätoimi, titteli
Jaakko Pehkonen, 1960	Puheenjohtaja	KTT	Kansantaloustieteen professori, Jyväskylän yliopisto
Mervi Väisänen, 1963	Varapuheenjohtaja	KTM	Markkinoinnin lehtori, Kajaanin ammattikorkeakoulu
Marita Marttila, 1954	Jäsen	THM, MBA	Johtava hoitaja, Loimaan kaupunki / Sosiaali- ja terveyspalvelukeskus
Annukka Nikola, 1960	Jäsen	KTM, ekonomi	Hallintojohtaja, Descom Group Oy
Timo Parmasuo, 1950	Jäsen	Insinööri	Teollisuusneuvos, hallituksen puheenjohtaja, Meconet Oy

Palkitsemisvaliokunnan toiminta vuonna 2014

Keskusyhteisön hallintoneuvosto päätti 24.4.2014 OP Ryhmän palkitsemisvaliokuntien rakenteen muutoksesta osana johtamisjärjestelmän uudistusta. OP Ryhmässä toimi aikaisemmin kaksi koko ryhmätason palkitsemista koskevia asioita valmistelevaa, ohjaavaa ja valvovaa palkitsemisvaliokuntaa: OP-Pohjola-ryhmän palkitsemisvaliokunta ja hallintoneuvoston palkitsemisvaliokunta. 24.4.2014 päätöksellä palkitsemisvaliokunnat yhdistettiin yhdeksi OP-Pohjola-ryhmän palkitsemisvaliokunnaksi, josta sittemmin on vakinaistettu nimi OP Ryhmän palkitsemisvaliokunta.

Hallintoneuvoston palkitsemisvaliokunta kokoontui vuoden aikana 2 kertaa ennen valiokuntauudistusta. Valiokunnan jäseninä toimivat hallintoneuvoston puheenjohtaja, tämän ensimmäisenä varamiehenä toimiva varapuheenjohtaja sekä hallintoneuvoston keskuudestaan nimeämät kolme muuta jäsentä, jotka vuonna 2014 olivat Marita Marttila, Tapani Eskola ja Timo Parmasuo. Valiokunnan kokouksiin osallistuivat valiokunnan jäsenten lisäksi keskusyhteisön johtokunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä OP Ryhmän henkilöstöjohtaja.

OP-Pohjola-ryhmän palkitsemisvaliokunta kokoontui vuoden aikana 5 kertaa ennen valiokuntauudistusta. Valiokunnan muodostivat hallintoneuvoston puheenjohtaja ja tämän ensimmäisenä varamiehenä toimiva varapuheenjohtaja. Valiokunnan koko-

usiin osallistui valiokunnan jäsenten lisäksi keskusyhteisön johtokunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja OP Ryhmän henkilöstöjohtaja.

Hallintoneuvoston 24.4.2014 päätöksen mukainen OP Ryhmän palkitsemisvaliokunta kokoontui vuoden aikana 3 kertaa. Valiokunnan kokouksiin osallistui valiokunnan jäsenten lisäksi keskusyhteisön johtokunnan varapuheenjohtaja ja OP Ryhmän henkilöstöjohtaja. Jäsenten keskimääräinen osallistumisprosentti oli 93 %.

Vuoden 2014 aikana OP Ryhmän palkitsemisvaliokunnan ja sitä edeltäneiden OP-Pohjola-ryhmän palkitsemisvaliokunnan ja hallintoneuvoston palkitsemisvaliokunnan toiminnassa korostui palkitsemisjärjestelmien kehittämisen ohjaus ja arviointi huomioiden EU-tasoisen palkitsemiseen liittyvän sääntelyn kehittymisen sekä ryhmän rakenteessa tapahtuneet muutokset. Palkitsemisvaliokunnan keskeisenä tavoitteena oli varmistaa, että palkitsemisjärjestelmät vastaavat ryhmän pitkän aikavälin etua, ja että ne ovat sopusoinnissa hyvän ja tehokkaan riskienhallinnan kanssa sekä edistävät sitä. Vuoden 2014 aikana valmisteltiin Pohjolan delistauksesta aiheutuvia muutoksia johdon pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmiin sekä tarkennettiin menettelyä koskien riskiasemassa olevien tehtäväryhmien tunnistamista lainsäädännön muutosten huomioimiseksi.

Riskienhallintavaliokunta

Hallintoneuvosto valitsee vuodeksi kerrallaan keskuudestaan riskienhallintavaliokunnan 4 jäsentä, joilla on riittävää finanssialan riskienhallinta-aihealueen osaaminen ja nimeää heidän joukostaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä yksi jäsen ovat osuuspankkien toimitusjohtajia ja yhden jäsenen on oltava osuuspankkien hallintohenkilöedustaja.

Riskienhallintavaliokunnan tehtävänä on avustaa hallintoneuvostoa keskusyhteisökonsernin ja ryhmän riskinottoa ja riskienhallintaa koskevissa asioissa sekä sen riskiperusteisessa valvomisessa, että toimiva johto noudattaa ryhmästrategian mukaista riskinottoa ja hallintoneuvoston päättämiä riskilimiittejä.

Riskienhallintavaliokunta auttaa hallintoneuvostoa varmistamaan, että käytössä on riittävä riskienhallintajärjestelmä ja että toiminnassa ei oteta niin suuria riskejä, että siitä aiheutuu vaaraa toiminnan jatkuvuudelle, vakavaraisuudelle, maksuvalmiudelle tai strategian toteutumiselle. Riskienhallintavaliokunta muun muassa:

- Käsittelee hallintoneuvoston vahvistettavaksi ryhmän riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteet, keskinäisen vastuun edellyttämän ohjausjärjestelmän periaatteet ja ryhmän riskilimiitit
- Valvoo riskipolitiikan noudattavan ryhmästrategiaa ja riskilimiittejä; ryhmän ja sen yhteisöjen pääomien määrää ja laatua, tuloksen kehittymistä, riskiasemaa sekä riskipolitiikan, riskilimiittien ja valvontarajojen noudattamista.
- Arvioi ryhmän riskilimiittijärjestelmän riittävyyttä, riskianalyysien perusteella ryhmän riskiasemaa sekä eri raporttien perusteella ryhmän riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan laatua ja riittävyyttä
- Seuraa osuuspankkien riskiluokkien kehitystä, johtokunnan Tase- ja riskienhallintavaliokunnan toimintaa, valvovan viranomaisen antamia riskiarvioita, ryhmän toimintaan liittyvän sääntelyn kehittymistä riskienhallinnan osalta.

Riskienhallintavaliokuntaan kuuluvat:

Nimi ja syntymävuosi	Rooli	Koulutus	Päätoimi, titteli
Simo Kauppi, 1954	Puheenjohtaja	KTM, eMBA	Toimitusjohtaja, Länsi-Suomen Osuuspankki
Markku Salomaa, 1952	Varapuheenjohtaja	HTM, OTK, VT, eMBA	Toimitusjohtaja, Pohjolan Osuuspankki
Tuomas Kupsala, 1967	Jäsen	KTM, eMBA	Toimitusjohtaja, Korpilahden Osuuspankki
Jukka Kääriäinen, 1953	Jäsen	VTM	Apulaisjohtaja, Kansaneläkelaitos

Riskienhallintavaliokunnan toiminta vuonna 2014

Keskusyhteisön hallintoneuvosto päätti 24.4.2014 perustaa riskienhallintavaliokunnan. Riskienhallintavaliokunta kokoontui vuoden aikana 4 kertaa. Valiokunnan kokouksiin osallistui valiokunnan jäsenten lisäksi keskusyhteisön johtokunnan puheenjohtaja, OP Ryhmän riskienhallintajohtaja ja talousjohtaja. Jäsenten keskimääräinen osallistumisprosentti oli 94 %.

Riskienhallintavaliokunta kiinnitti vuoden 2014 aikana erityistä huomiota Euroopan keskuspankin 4.11.2014 alkanutta valvontaa edeltäneeseen EKP:n kattavaan arviointiin, jossa painopiste oli kokonaisvaltaisessa tasearvioinnissa. Kokouksissaan valiokunta käsitteli myös OP Ryhmän riskiaseman ja osuuspankkien riskiluokituksen kehitystä.

5 OP Ryhmän pääjohtaja ja OP Osuuskunnan toimitusjohtaja sekä johtokunta

OP Ryhmän pääjohtaja

Keskusyhteisön johtokunnan puheenjohtajan (pääjohtajan) tehtävänä on johtaa OP Ryhmää, keskusyhteisöä sekä keskusyhteisökonsernia ja vastata niiden strategisesta ohjauksesta hallintoneuvoston vahvistaman tahtotilan mukaisesti, vastata ryhmäyhtenäisyydestä sekä johtaa ja kehittää johtokunnan työskentelyä. Hänen tehtävänsä on myös johtaa johtokunnan kokouksissa puhetta sekä varmistaa, että johtokunnan toiminta on tehokasta ja että johtokunta huolehtii kaikista sille kuuluvista tehtävistä.

Pääjohtaja toimii lain ja yhtiöjärjestyksen mukaan myös Pohjola Pankki Oyj:n hallituksen puheenjohtajana.

Keskusyhteisön toimitusjohtajana hänellä on lakisääteinen vastuu keskusyhteisön operatiivisesta johtamisesta hallintoneuvoston ja johtokunnan antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti.

Hallintoneuvosto valitsee keskusyhteisön toimitusjohtajana toimivan pääjohtajan ja päättää hänen toimisuhteensa ehdoista.

Pääjohtajan keskeiset vastuualueet määrätään hallintoneuvoston erikseen hyväksymässä toimenkuvauksessa.

OP Ryhmän pääjohtajana toimii kauppatieteiden maisteri, vuorineuvos Reijo Karhinen. Hän on toiminut OP Ryhmän pääjohtajana vuodesta 2007 alkaen. Pääjohtajan palkitsemista koskevat tiedot on esitetty jäljempänä palkitsemista koskevassa osiossa.

© OP

OP Osuuskunnan johtokunta

Johtokunnan valinta, kokoonpano ja toimikausi

Keskusyhteisöllä on hallituksena toimiva johtokunta, johon kuuluvat toimitusjohtajana toimiva puheenjohtaja, jota nimitetään pääjohtajaksi, pääjohtajan varamies, joka toimii johtokunnan varapuheenjohtajana sekä sen mukaan kuin hallintoneuvosto päättää vähintään neljä ja enintään kahdeksan muuta jäsentä ja enintään neljä varajäsentä.

Johtokunnan jäsenellä ja varajäsenellä tulee olla riittävä finanssitoimialan, taloudellisten asioiden ja keskusyhteisön ja sen konsernin sekä OP Ryhmän liiketoiminnan yleinen tuntemus ja tehtävän edellyttämä muu pätevyys.

OP Ryhmän johtokunnan jäsenet:

Reijo Karhinen, s. 1955
Pääjohtaja, OP Osuuskunnan toimitusjohtaja
Johtokunnassa vuodesta 1994, puheenjohtaja vuodesta 2007
Vuorineuvos, kauppatieteiden maisteri, Turun kauppakorkeakoulun ja Itä-Suomen yliopiston kunniatohtori
Keskeinen aiempi työkokemus:
Osuuspankkikeskus osk: toimitusjohtaja 1997-2006, toiminnonjohtaja 1994-1996
Kuopion Osuuspankki: toimitusjohtaja 1990-1994
Savonlinnan Osuuspankki: toimitusjohtaja 1988-1990
Varkauden Osuuspankki: toimitusjohtaja 1985-1988
Juvan Osuuspankki: apulaisjohtaja 1979-1984
Keskeiset luottamustehtävät:
Finanssialan Keskusliitto: hallituksen puheenjohtaja
Keskuskauppakamari: hallituksen varapuheenjohtaja
Kansainvälinen kauppakamari ICC Suomi: hallituksen varapuheenjohtaja
Elinkeinoelämän Keskusliitto: hallituksen ja työvaliokunnan jäsen
Savonlinnan Oopperajuhlien kannatusyhdistys: valtuuston puheenjohtaja
HelsinkiMissio: valtuuskunnan puheenjohtaja
Uusi Lastensairaala Tukisäätiö: hallituksen varapuheenjohtaja
Mannerheim-säätiö: hallituksen jäsen
Maanpuolustuksen tuki ry: hallituksen puheenjohtaja
Unico Banking Group: hallituksen jäsen

Tony Vepsäläinen, s. 1959
Liiketoimintajohtaja, ryhmäpalvelut, pääjohtajan varamies
Varapuheenjohtaja
Johtokunnassa vuodesta 2006
Oikeustieteen kandidaatti, eMBA
Keskeinen aiempi työkokemus:
OP-Keskus osk: toimitusjohtaja 2007–2010
Tampereen Seudun Osuuspankki: toimitusjohtaja 1998–2006
Turun Seudun Osuuspankki: varatoimitusjohtaja 1996–1998
Kuopion Osuuspankki: pankinjohtaja 1993–1996
Suomen Säästöpankki SSP Oy: aluejohtajan varamies 1992–1993
Pohjois-Savon Säästöpankki: esimiestehtävät 1985–1992
Keskeiset luottamustehtävät:
Osuuskunta Suomen Asuntomessut: hallintoneuvoston puheenjohtaja, 2013–

Carina Geber-Teir, s. 1972
Viestintäjohtaja
Johtokunnassa vuodesta 2009
Valtiotieteiden maisteri
Keskeinen aiempi työkokemus:

Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma: viestintäjohtaja 2002–2009
Keskeiset luottamustehtävät:
Finanssialan Keskusliitto: viestintätoimikunnan jäsen
Yle: hallituksen jäsen
Unico Banking Group: viestintätoimikunnan jäsen

Olli Lehtilä, s. 1962 (johtokunnan jäsen 1.10.2014 alkaen)
Liiketoimintajohtaja, vahinkovakuutus
Johtokunnassa vuodesta 2014
Maatalous- ja metsätieteiden maisteri, eMBA
Keskeinen aiempi työkokemus:
Helsingin OP Pankki Oyj: toimitusjohtaja 2011–2014
Tampereen Seudun Osuuspankki: toimitusjohtaja 2006–2010, varatoimitusjohtaja 1999–2006
Päijät-Hämeen Osuuspankki: yrityspankinjohtaja 1997–1998
Postipankki Oy: erilaisissa esimies- ja asiantuntijatehtävissä 1993–1997
Suomen Säästöpankki - SSP Oy: erilaisissa esimiestehtävissä 1992–1993
Sp-Palvelu Oy: esimiesharjoittelija 1990–1992
Keskeiset luottamustehtävät:
Finanssialan Keskusliitto: vahinkovakuutuksen johtokunnan jäsen
Helsingin Seudun Kauppakamari: valtuuskunnan jäsen
Ilmarinen: hallituksen jäsen
Insurance Europe Strategic Board: jäsen
TVL Tapaturmavakuutuslaitosten liitto: hallituksen jäsen
Unico Banking Group, Bancassurance Committee: jäsen

Harri Luhtala, s. 1965
Talousjohtaja
Johtokunnassa vuodesta 2007
Kauppatieteiden maisteri
Keskeinen aiempi työkokemus:
OP-Pohjola-ryhmä: eri asiantuntija- ja esimiestehtävät 1989–2007
Keskeiset luottamustehtävät:
Talletussuojarahasto: hallituksen puheenjohtaja
Elinkeinoelämän keskusliitto EK: talous- ja verovaliokunnan jäsen

Jari Himanen, s. 1962 (johtokunnan jäsen 1.10.2014 alkaen)
Ryhmäohjauksen johtaja
Johtokunnassa vuodesta 2014
Merkonomi, eMBA
Keskeinen aiempi työkokemus:
Etelä-Karjalan Osuuspankki: toimitusjohtaja 2009–2014
Osuuspankkikeskus osk: pankinjohtaja, myyntikanavat ja myynnin tuki, 2007–2009
Osuuspankkikeskus osk: pankinjohtaja, jäsenpankkiohjaus 2002–2006
Kuusamon Osuuspankki: toimitusjohtaja 1997–2001
Pohjolan Osuuspankki: pankinjohtaja 1994–1997
Iisalmen Osuuspankki: pankinjohtaja 1989–1994
Etelä-Savon Osuuspankki: pankinjohtaja 1986–1989
Koillis-Savon Osuuspankki: luottopäällikkö 1985–1986
Keskeiset luottamustehtävät: -

Harri Nummela, s. 1968 (johtokunnan jäsen 1.10.2014 alkaen)
Liiketoimintajohtaja, varallisuudenhoito
Johtokunnassa vuodesta 2014 ja aiemmin vuosina 2007–2010
Oikeustieteen kandidaatti, eMBA
Keskeinen aiempi työkokemus:
OP-Palvelut Oy: toimitusjohtaja 2011–2014

OP-Keskus osk: johtokunnan jäsen, Pankki- ja sijoituspalvelut -toiminnon johtaja 2007–2010, osastonjohtaja, 1998–2006
OP-Rahastoyhtiö Oy: toimitusjohtaja 1997–2006
Tampereen Seudun Osuuspankki: osastopäällikkö 1992–1997
Keskeiset luottamustehtävät:
Finanssialan Keskusliitto: sijoitusrahastojohtokunnan puheenjohtaja
Automatia Pankkiautomaatit Oy: hallituksen jäsen

Erik Palmén, s. 1959
Riskienhallintajohtaja
Johtokunnassa vuodesta 2010
Kauppatieteiden maisteri, diplomi-insinööri
Keskeinen aiempi työkokemus:
Nordea Pankki Suomi Oyj: eri asiantuntija- ja esimiestehtävät 1987–2009
Keskeiset luottamustehtävät:
Talletussuojarahaston valtuuskunnan puheenjohtaja
Unico Banking Group: riskienhallintatoimikunnan jäsen

Jouko Pölönen, s. 1970 (johtokunnan jäsen 1.10.2014 alkaen)
Liiketoimintajohtaja, pankkitoiminta
Johtokunnassa vuodesta 2014
Kauppatieteiden maisteri, eMBA
Keskeinen aiempi työkokemus:
Pohjola Pankki Oyj: toimitusjohtaja 2013–, Pohjola Vakuutuksen toimitusjohtaja 2010–2014,
Pohjola Pankki Oyj: talous- ja rahoitusjohtaja 2009–2010 ja riskienhallintajohtaja 2001–2008
PricewaterhouseCoopers: KHT-tilintarkastaja 1999–2001 ja tilintarkastaja 1993–1999
Keskeiset luottamustehtävät:
Finanssialan Keskusliitto: pankkijohtokunnan puheenjohtaja
Unico Banking Group: hallituksen jäsen
OP-Pohjola-ryhmän tutkimussäätiö: hallituksen jäsen
Kyösti Haatajan säätiö: hallituksen jäsen

Teija Sarajärvi, s. 1969
Henkilöstöjohtaja
Johtokunnassa vuodesta 2012
Filosofian maisteri
Keskeinen aiempi työkokemus:
Metso: henkilöstöjohtajana vuodesta 2009 Energia- ja ympäristöteknologia-liiketoiminta-alueella sekä vuodesta 2011 Paperi- ja kituteknologia-liiketoiminta-alueella
Nokia: henkilöstöjohtajana erilaisissa tehtävissä sekä Suomessa että Kiinassa 1998–2009
ABB: eri asiantuntija- ja esimiestehtävissä 1994–1998
Keskeiset luottamustehtävät:
Finanssialan Keskusliitto: työmarkkinatoimikunnan puheenjohtaja
Elinkeinoelämän Keskusliitto EK: työvoimavaliokunnan jäsen
Unico Banking Group: HR toimikunnan jäsen

Markku Koponen, s. 1957
Lakiasiainjohtaja
Varajäsen
Johtokunnan ja hallintoneuvoston sihteeri vuodesta 1996
Johtokunnassa vuodesta 2009
Varatuomari, eMBA
Keskeinen aiempi työkokemus:
Osuuspankkikeskus osk: viestinnästä vastaava pankinjohtaja 1998–2009, Osuuspankkikeskuksen (ja edeltäjän) johtokunnan ja hallintoneuvoston sihteeri 1996 lähtien
Osuuspankkien Keskuspankki Oyj: johtokunnan sihteeri 1996–2006

Pohjola Pankki Oyj (OKO Pankki Oyj): hallituksen sihteeri 2006 -2014
OKO ja Opstock Oy: emissiorahoituspäällikkö ja emissiojohtaja 1989–1996
OP-Pohjola-ryhmä: eri asiantuntija- ja esimiestehtävissä 1985–1989
Keskeiset luottamustehtävät:
European Association of Cooperative Banks (EACB): Executive Committee
Elinkeinoelämän Keskusliitto (EK) edustajiston jäsen 2015 -
Keskuskauppakamari: lakivaliokunnan jäsen
HSO-säätiö: hallituksen puheenjohtaja
Helia-säätiö: hallituksen varapuheenjohtaja

Leena Kallasvuo, s. 1956
Tarkastusjohtaja
Osallistunut johtokunnan kokouksiin vuodesta 2010
Kauppatieteiden maisteri
Keskeinen aiempi työkokemus:
Finanssivalvonta (Rahoitustarkastus): eri asiantuntija- ja esimiestehtävät 2005–2010
Trema Finland Oy 2000–2005
Aktia Säästöpankki 1997–2000
Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankki 1983–1996
Keskeiset luottamustehtävät:
Sisäiset Tarkastajat ry:n hallituksen jäsen 2011–

Tom Dahlström s. 1970 (johtokunnan jäsen 1.10.2014 saakka)
Strategiajohtaja
Johtokunnassa vuodesta 2010
Valtiotieteiden tohtori
Keskeinen aiempi työkokemus:
OP-Pohjola-ryhmä: eri asiantuntija- ja esimiestehtävät 2000–2010
Keskeiset luottamustehtävät:
Elinkeinoelämän keskusliitto EK: edustajiston jäsen

Pääjohtajan sekä johtokunnan muut jäsenet ja varajäsenet sekä tarkastusjohtajan valitsee ja vapauttaa hallintoneuvosto, joka päättää myös johtokunnan jäsenten välisestä työnjaosta.

Johtokunnan jäsenen tai varajäsenen ja tarkastusjohtajan toimikausi jatkuu toistaiseksi, kuitenkin enintään OP Ryhmän eläkejärjestelmän mukaiseen eläkeikään. Toimikausi voi päättyä sitä ennen, jos ao. henkilö pyytää eroa tehtävästä tai hänet siitä vapautetaan.

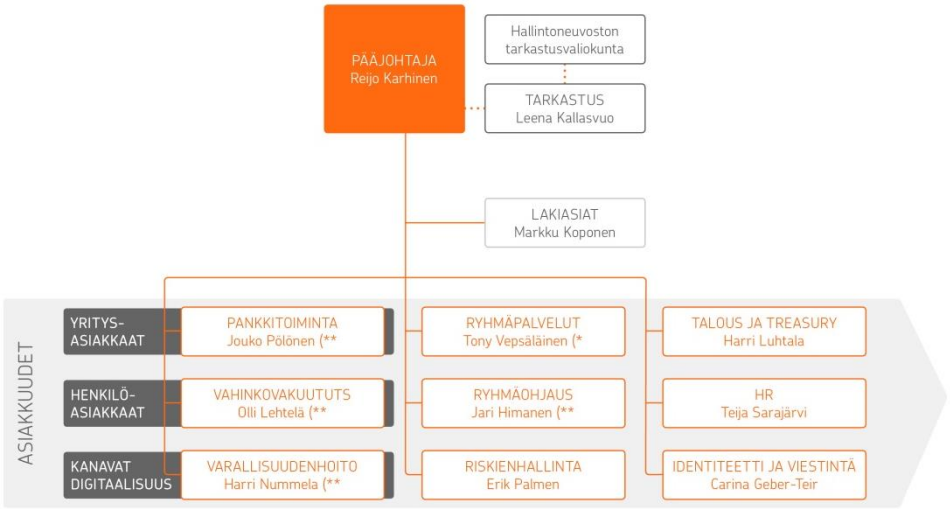

© OP

Johtokunnan tehtävät

Johtokunnan tehtävänä on keskusyhteisön ja sen konsernin toiminnan johtaminen osuuskuntalain, muun lainsäädännön, viranomaismääräysten ja keskusyhteisön sääntöjen mukaan. Johtokunnan on edistettävä huolellisesti OP Ryhmän, sen keskusyhteisön ja sen konsernin etua.

Erityisesti johtokunnan tehtävänä on mm:

- Ohjata yhteenliittymän toimintaa ja antaa siihen kuuluville jäsenluottolaitoksille ohjeita niiden maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi niiden riskien hallinnasta, luotettavasta hallinnosta ja sisäisestä valvonnasta sekä ohjeita yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamiseksi yhteenliittymän yhdistellyn tilinpäätöksen laatimisessa.
- Valvoa, että yhteenliittymään kuuluvat yritykset toimivat niiden taloudellista asemaa koskevien lakien ja asetusten, viranomaisten antamien määräysten, sääntöjensä ja yhtiöjärjestystensä sekä keskusyhteisön antamien ohjeiden mukaisesti.
- Antaa talletuspankkien yhteenliittymästä annetussa laissa todetut suostumukset siitä, että jäsenluottolaitokseen voidaan jättää soveltamatta laissa tarkemmin todetut luottolaitostoiminnasta annetun lain määräykset vakavaraisuuden hallinnasta, asiakasriskien hallinnasta, omien varojen vähimmäismäärästä, konsolidoitujen omien varojen vähimmäismäärästä, konsolidoidun vakavaraisuuden hallinnasta ja konsolidoidun asiakasriskin hallinnasta.
- OP Ryhmän ohjaaminen ja ryhmästrategian toimeenpano hallintoneuvoston tekemien linjausten mukaisesti.
- Valmistella hallintoneuvoston kokouksen esityslista ja kokouksessa käsiteltävät asiat, ellei asioiden valmistelu kuulu niiden luonteen vuoksi muulle keskusyhteisön taholle sekä toimittaa hallintoneuvostolle ne tiedot ja selvitykset, jotka tämä katsoo tarpeelliseksi pyytää.
- Tehdä hallintoneuvostolle esitys mm.
  - OP Ryhmän strategiasta sekä toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista,
  - keskusyhteisön toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista,
  - keskusyhteisökonsernin toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista,
  - keskusyhteisön osuuskunnan kokouksen koollekutsumiseksi sekä siellä käsiteltäviksi asioiksi ja
  - keskusyhteisön ja sen konsernin toimintaan liittyvistä tärkeistä ja laaja-alaisista OP Ryhmän etua, oikeutta ja kehittämistä koskevista asioista.
- Laatia ja antaa hallintoneuvostolle lausuntoa varten keskusyhteisön tilinpäätös ja toimintakertomus.
- Laatia talletuspankkien yhteenliittymästä annetussa laissa tarkoitettu yhdistelty tilinpäätös.
- Vahvistaa keskusyhteisön organisaatio, ottaa ja erottaa keskusyhteisön toimintaa varten tarpeelliset toimihenkilöt, määrätä heidän palkkaetunsa ja vahvistaa tarpeellisilta osin tällaisten toimihenkilöiden työnjako, ellei johtokunta ole määräämissään rajoissa antanut näitä toimenpiteitä määräämiensä toimihenkilöiden tehtäväksi.
- Päättää keskusyhteisön ja sen konsernin palkitsemisjärjestelmien perusperiaatteista siltä osin kuin niistä päättäminen ei kuulu hallintoneuvoston tehtäviin.
- Päättää merkittävistä investoinneista, ellei johtokunta ole määräämissään rajoissa antanut näitä päätöksiä määräämiensä toimihenkilöiden tai toimielinten tehtäviksi.
- Päättää keskusyhteisön yritysostoista, -myynneistä tai -järjestelyistä, ellei asioita OP Ryhmän strategisen merkittävyyden vuoksi tule saattaa hallintoneuvoston päätettäväksi.
- Päättää keskusyhteisön rahoituksesta ja sen ehdoista.

- Huolehtia osuuskunnan kokouksen ja hallintoneuvoston päätösten täytäntöönpanosta ja valvoa niiden toteuttamista.
- Huolehtia keskusyhteisön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä siitä, että keskusyhteisön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty.
- Vastata muista johtokunnalle osuuskuntalaissa tai muualla säädetystä tai määrätyistä tehtävistä.

Keskusyhteisökonsernin osalta johtokunnan tehtävänä on mm. seuraavien konsernitasoisten asioiden käsittely

- konsernin riskipolitiikan sekä vakavaraisuuden, riskienhallinnan ja tasehallinnan politiikat ja näihin liittyvät keskeiset ohjeet
- konsernin politiikat, jotka liittyvät varainhankintaan, pääoman määrään ja sijoituksiin
- tytäryhtiöiden osinkopolitiikan periaatteet
- jäsenpankkien palveluhinnaston periaatteet
- strategisesti tai taloudellisesti merkittävien yksittäisten konsernin toimintaan vaikuttavien investointien tai yritysostojen, -myyntien tai -järjestelyiden toteuttaminen
- konsernin henkilöstöpolitiikka, ml. palkkauksen ja palkitsemisen ja muiden työsuhde-etujen periaatteet hallintoneuvoston tai sen valiokuntien tarkemmin tekemien linjausten mukaisesti
- konsernin tytäryhtiöiden strategioiden ja vuosisuunnitelmien perusteet ja niihin liittyvät keskeiset periaatteet.
- konsernin viestintä- ja brändinhallintapolitiikka ja niihin liittyvät keskeiset periaatteet.
- konsernin ulkoistuspolitiikka ja ulkoistamisen periaatteet
- konsernin ICT-arkkitehtuuripolitiikka ja ICT-politiikka

Johtokunnan tehtävänä on myös keskusyhteisökonsernin yhteiset toimintaperiaatteet -linjauksen vuotuinen käsittely ja vahvistaminen johtokunnassa. Siinä määritellään ne keskeiset linjaukset ja konsernitason velvoittavat periaatteet, joita kunkin tytäryhtiön on toiminnassaan noudatettava konsernin sisäisinä toimintaperiaatteina.

Lisäksi johtokunnan tulee arvioida ja valvoa konsernin vakavaraisuuden hallinnan tarkoituksenmukaisuutta, kattavuutta ja luotettavuutta, päättää raportoinnista, jolla johtokunta seuraa konsernin ja tytäryhtiöiden liiketoimintaa, riskinkantokykyä ja riskitilannetta sekä sisäistä valvontaa.

Johtokunnan kokouskäytäntö, päätöksenteko ja itsearviointi

Johtokunta päättää sille kuuluvista asioista johtokunnan kokouksessa. Johtokunnan kokous voidaan pitää myös puhelimia tai muita viestintävälineitä käyttäen, mikäli asian kiireellisyys tai muu vastaava syy sitä vaatii. Johtokunnan jäsenille tulee varata päätöksenteon aikana mahdollisuus keskinäiseen yhteydenpitoon.

Johtokunta kokoontuu puheenjohtajan tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtajan kutsusta. Kokoukset pidetään pääsääntöisesti viikoittain. Kokouksiin osallistuvat johtokunnan varsinaiset jäsenet ja varajäsenet. OP Ryhmän tarkastusjohtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus johtokunnan kokouksissa. Johtokunnan kokoukseen voi osallistua myös muu henkilö, jonka läsnäolo on käsiteltävänä olevan asian vuoksi tarpeellista.

Kokouksissa käsiteltävät asiat ja keskeinen kokousmateriaali toimitetaan johtokunnan jäsenille tutustuttavaksi riittävän hyvissä ajoin ennen kokousta.

Johtokunnassa käsiteltävät asiat esittelee kukin johtokunnan jäsen ja varajäsen. Hän voi käyttää esittelyssä avustajanaan myös henkilökuntaan kuuluvaa tai muuta

asiantuntijaa. Esitykset annetaan kirjallisina. Kukin johtokunnan jäsen ja varajäsen vastaa oman vastuualueensa osalta johtokunnan päätösten toimeenpanosta ja valvoo niiden toteutusta. Johtokunnan päätöskokouksista pidetään pöytäkirjaa, johon merkitään läsnäolijat ja tehdyt päätökset sekä mahdolliset eriävät mielipiteet. Pöytäkirjan laatii johtokunnan valitsema sihteeri. Pöytäkirja hyväksytään johtokunnan seuraavassa kokouksessa ja sen allekirjoittavat sihteerin lisäksi kokouksessa läsnä olleet johtokunnan jäsenet ja varajäsenet. Pöytäkirjat numeroidaan juoksevasti kalenterivuosittain.

Johtokunta vastaa kollektiivisesti niistä asioista, joista se yhteisesti kokouksissaan päättää. Lisäksi johtokunnan jäsenillä ja varajäsenillä on operatiivinen vastuu heille erikseen määritellyistä vastuualueista ja organisatorisista kokonaisuuksista.

Johtokunnan jäsenen tulee lisäksi antaa yhtiölle riittävät tiedot hänen luotettavuutensa, sopivuutensa ja ammattitaitonsa sekä riippumattomuutensa arvioimiseksi sekä ilmoittaa tiedoissa tapahtuvista muutoksista.

Johtokunta laatii itselleen vuosittain toimintasuunnitelman. Suunnitelmaan sisältyy kokousaikataulu ja kokouksissa käsiteltävät tärkeimmät asiat. Johtokunta arvioi toimintaansa ja työskentelytapojaan itsearviointina vuosittain.

Johtokunnan toiminta 2014

OP Osuuskunnan johtokunta kokoontui vuoden aikana 58 kertaa. Jäsenten keskimääräinen osallistumisprosentti oli 94 %

Johtokunta jatkoi vuoden 2013 aikana aloitettua valmistelua Pohjola Pankki Oyj:n delistauksesta: julkisesta ostotarjouksesta ja Pohjolan osakkeiden poistamisesta pörssinoteerauksesta. Se jatkui ostotarjouksen 6.2.2014 tiedotetulla toteutuksella aina osakkeiden listalta poistumiseen saakka. Keskusyhteisö sai välimiesoikeuden päätöksellä omistusoikeuden kaikkiin Pohjola Pankki Oyj:n A-sarjan osakkeisiin syyskuun lopussa 2014, jonka seurauksena yhtiön noteeraus Helsingin Pörssissä päättyi 30.9.2014. Tämän jälkeen käynnistyi välimiesoikeuden lunastusmenettely. Välimiesoikeuden lunastusmenettelyjen kesto on lunastuslautakunnan mukaan keskimäärin noin kuusi kuukautta. Pohjolan vähemmistöosakkeita koskeva lunastusmenettelyn arvioidaan tämän perusteella kestävän kokonaisuudessaan vuoden 2015 alkupuoleen saakka. Pohjola Pankin delistauksen seurauksena keskeisiä tehtäviä ovat olleet uuden johtamisjärjestelmän käytäntöön vienti sekä uuden konsernirakenteen jatkototeutus. Tähän liittyen keskusyhteisökonsernin johtamista ja organisaatiorakenteita uudistettiin voimakkaasti. Keskusyhteisön johtokunnassa aloitti neljä uutta jäsentä: pankkiliiketoiminnasta vastaavana Jouko Pölönen, vahinkovakuutusliiketoiminnasta vastaavana Olli Lehtilä, varainhoitoliiketoiminnasta Harri Nummela ja jäsenpankkiohjaustoiminnasta vastavana Jari Himanen. Muutoksen tavoitteena oli virtaviivaistaa ryhmän toimintaa, varmistaa riittävä asiakasymmärrys ja ottaa asiakkaan ääni aiempaa selvemmin mukaan ryhmän toimintaan ja tuote- ja palvelukehitykseen. Osana toiminnan uudistusta ja tehostamista syksyllä 2014 toteutettiin konsernin johtajien keskuudessa yt-neuvottelut. OP-Pohjolan keskusyhteisökonsernin uusi organisaatio tuli voimaan 1.10.2014.

Osana vakuutusliiketoimintaa toimivan Omasairaalan toiminnasta on saatu erittäin hyviä kokemuksia sekä asiakkailta että sisäisesti. Johtokunta ryhtyi valmistelemaan hallintoneuvoston linjaamana toiminnan laajentamista yliopistosairaalapaikkakunnille. Samalla se laajentaa toimintaansa uusille erikoisaloille ja työterveyteen. Valtakunnallista sairaalaverkostoa rakennetaan Pohjola-nimellä.

Johtokunta ryhtyi myös valmistelemaan – hallintoneuvoston vahvistamana – uusia strategisia kehitysohjelmia OP Ryhmän toiminnan ohjaamiseksi ja kehittämiseksi sekä vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin ja lisäämään ryhmän kilpailukykyä.

Johtokunta on aktiivisesti ohjannut Vallila 2015 –nimellä olevaa hanketta, jossa Vallilaan valmistuu koko ryhmälle vuoden 2015 toukokuussa uusi toimintakeskus.

Vuoden lopulla päätettiin myös ryhmän brändin uudistuksesta sekä visuaalisesti että nimen muutoksen osalta. Koko ryhmän uudeksi nimeksi on tullut OP. Uusi brändi erottautuu ja rakentuu ryhmän eri osien historiasta ja arvoista. Samalla se antaa suunnan koko ryhmän uudelle alulle.

Johtokunta käsitteli kokouksissaan myös mm. vuosisuunnitelman, riskien ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteet ja riskipolitiikat, sekä seurasi säännöllisesti konsernin ja sen liiketoimintojen tulosta, vakavaraisuutta sekä riskiasemaa. Johtokunta seurasi myös keskusyhteisökonsernin ja ryhmän tuloskehitystä sekä keskeisten toimenpiteiden toteutumista. Kokouksissa käsiteltiin lisäksi markkinoihin, kilpailuympäristöön ja sääntelyyn liittyviä keskeisiä asioita ja arvioitiin niissä tapahtuvien muutosten vaikutusta ryhmän toimintaan.

Osana johtokunnan normaalia toimintaa se mm. käsitteli myös kaikki vuoden 2014 aikana tehdyt tarkastuskertomukset ja muut sisäiseen ja ulkoiseen valvontaan liittyvät keskeiset asiat. Johtokunta kävi vuoden aikana säännöllisesti läpi suuret hankinnat ja projektit. Osaamisen kehittämiseen ja palkitsemiseen liittyviä asioita käsiteltiin ja arvioitin laajasti ja säännöllisesti.

Johtokunnan valiokunnat

Johtokunta on perustanut neljä valiokuntaa, joiden työjärjestykset se on vahvistanut. Valiokunnilla ei ole itsenäistä päätösvaltaa, vaan johtokunta tekee päätökset valiokuntien valmistelun pohjalta.

HR-valiokunta

Keskusyhteisön johtokunta vahvistaa HR-valiokunnan kokoonpanon ja valitsee valiokunnan jäsenet. Valiokunnan puheenjohtajana toimii johtokunnan puheenjohtaja. Muut jäsenet ovat johtokunnan jäseninä toimivat OP Ryhmän henkilöstöjohtaja, ryhmäpalveluiden johtaja sekä vuoden kiertävissä jaksoissa yksi liiketoimintasegmenttien johtajana toimivista johtokunnan jäsenistä. Valiokunnan jäsenillä tulee olla riittävä ryhmän ja keskusyhteisökonsernin toiminnan sekä HR-asioiden tuntemus.

HR-valiokunnan tehtävänä on tukea johtokuntaa keskusyhteisökonsernin henkilöstöjohtamisen ohjaamisessa vahvistettujen toimintaperiaatteiden ja päätösten mukaisesti. Valiokunnan tehtävänä on avustaa johtokuntaa varmistumaan siitä, että henkilöstöjohtaminen tukee keskusyhteisökonsernin liiketoimintatavoitteiden saavuttamista henkilöstöjohtamisen menetelmien, prosessien ja näitä tukevien järjestelmien avulla.

Valiokunnan tehtävänä on myös valvoa, että keskusyhteisökonserni toiminnassaan noudattaa sovittuja ja päätettyjä henkilöstöjohtamisen linjauksia.

HR-valiokunnan toiminta vuonna 2014

HR-valiokunta aloitti toimintansa syksyllä 2014.

Kehittämisvaliokunta

Keskusyhteisön johtokunta vahvistaa kehittämisvaliokunnan kokoonpanon ja valitsee valiokunnan jäsenet. Valiokunnan puheenjohtajana toimii johtokunnan varapuheenjohtaja. Muut jäsenet ovat pankkiliiketoiminnasta vastaava johtaja, varallisuudenhoitoliiketoiminnasta vastaava johtaja, vakuutusliiketoiminnasta vastaava johtaja ja ryhmäohjauksesta vastaava johtaja. Valiokunnan jäsenillä tulee olla riittävä OP Ryhmän ja keskusyhteisön sekä kehittämistoiminnan tuntemus.

Keskusyhteisön johtokunta vahvistaa OP Ryhmän kehittämisen määrän vuositasolla ja päälinjaukset kehittämispanosten kohdentamiselle. Kehittämisvaliokunta määrittää johtokunnan linjausten pohjalta kehittämisen painopisteet ja jakaa kehittämispanokset kehityssuunnitelmille. Valiokunta ohjaa kehityssuunnitelmien ja niistä syntyvien kehityssalkkujen välistä priorisointia ryhmän strategian ja siitä johdettujen tavoitteiden toteuttamiseksi.

Kehittämisvaliokunnan toiminta vuonna 2014
Kehittämisvaliokunta aloitti toimintansa syksyllä 2014.

Osuuspankkiohjausvaliokunta

Keskusyhteisön johtokunta vahvistaa osuuspankkiohjausvaliokunnan kokoonpanon ja valitsee valiokunnan jäsenet. Valiokunnan puheenjohtajana toimii johtokunnan puheenjohtaja. Muut jäsenet ovat ryhmäohjauksesta vastaava johtokunnan jäsen ja ryhmän riskienhallinnasta vastaava johtokunnan jäsen. Valiokunnan jäsenillä tulee olla riittävä OP Ryhmän ja keskusyhteisön tuntemus.

Valiokunnan keskeisenä tehtävänä on tukea johtokuntaa keskusyhteisön suorittaman osuuspankkien ohjauksen toimeenpanossa keskusyhteisön hallintoneuvoston tekemien linjausten mukaisesti. Valiokunta käsittelee sekä yleistä osuuspankkeja koskevaa ohjausta että pankkikohtaista ohjausta työjärjestyksessään tarkemmin määritellyllä tavalla.

Osuuspankkiohjausvaliokunnan toiminta vuonna 2014
Osuuspankkiohjausvaliokunta aloitti toimintansa syksyllä 2014.

Tase- ja riskienhallintavaliokunta

Keskusyhteisön johtokunta vahvistaa tase- ja riskienhallintavaliokunnan kokoonpanon ja valitsee valiokunnan jäsenet. Valiokunnan puheenjohtajana toimii johtokunnan puheenjohtaja. Muut jäsenet ovat johtokunnan jäseninä toimivat OP Ryhmän talousjohtaja riskienhallintajohtaja, pankkiliiketoiminnasta vastaava johtaja ja ryhmäohjauksesta vastaava johtaja. Valiokunnan jäsenillä tulee olla riittävä ryhmän ja keskusyhteisökonsernin toiminnan sekä vakavaraisuuden hallinnan ja tase- ja riskienhallinnan tuntemus.

Tase- ja riskienhallintavaliokunnan tehtävänä on tukea johtokuntaa ryhmän riskinkantokyvyn ja riskinottohalun ohjaamisessa ja johtamisessa hallintoneuvostossa vahvistettujen toimintaperiaatteiden ja päätösten mukaisesti. Valiokunnan tehtävänä on myös avustaa johtokuntaa varmistumaan siitä, että keskusyhteisöllä ja sen konsernilla on sen toiminnan kattavat riittävät vakavaraisuuden- ja riskienhallintajärjestelmät. Valiokunnan tehtävänä on myös valvoa, että keskusyhteisö ja sen konserni ja koko ryhmä eivät toiminnassaan ota niin suuria riskejä, että niistä voisi aiheutua olennaista vaaraa keskusyhteisön, sen konsernin ja koko ryhmän vakavaraisuudelle, maksuvalmiudelle ja kannattavuudelle.

Tase- ja riskienhallintavaliokunnan toiminta vuonna 2014
Tase- ja riskienhallintavaliokunta kokoontui vuoden 2014 aikana 13 kertaa.

Keskusyhteisökonsernin johtoryhmä

Keskusyhteisökonsernissa ei ole erillistä konsernin johtoryhmää, vaan tätä tehtävää hoitaa keskusyhteisön johtokunta.

6 Johtamisjärjestelmä

Arvot ja eettisen ohjeistuksen rooli

OP Ryhmälle on määritelty toimintaa ohjaavat arvot, jotka omalta osaltaan toimivat myös eettisenä ohjeistuksena. Konsernin arvot ovat ihmisläheisyys, vastuullisuus ja yhdessä menestyminen. OP Ryhmä soveltaa toiminnassaan myös hyvän liiketavan periaatteita. Hyvän liiketavan periaatteet antavat eettisen perustan, jonka mukaisesti kaikkien OP Ryhmässä työskentelevien ja hallinnossa vaikuttavien tulee toimia. Eettistä toimintaa ohjaavat lisäksi eturistiriitatilanteiden hallintaa tukevat periaatteet ja ohjeet, joiden ajantasaisuus varmistetaan vuosittain. Sanotut periaatteet sisältävät lähempiä määräyksiä ja ohjeita muun muassa eturistiriitatilanteiden tunnistamisesta ja hallinnasta, hyvän tavan noudattamisesta, liiketoimintaan liittyvien vastikkeettomien suoritusten vastaanottamisesta, johdon ja henkilökunnan sidonnaisuuksista ja sivutoimista, omista ja lähipiirin liiketoimista ja päätöksistä sekä toimenpiteistä eturistiriitatilanteessa.

OP Ryhmän arvot on esitetty lähemmin OP Ryhmän internetsivuilla www.op.fi > Konserni > Strategia ja arvot > Arvot.

OP Osuuskunnan rakenne ja johtamisjärjestelmä
Hallintoneuvosto vahvistaa keskusyhteisön johtokunnan jäsenten välisen työnjaon. Johtokunta puolestaan vahvistaa keskusyhteisön toimintaorganisaation. Toiminnallinen ja juridinen päätöksenteko yhdistyvät keskusyhteisön johtokunnassa, jonka ohjaus- ja valvontavastuu kohdistuu koko konserniin.

Keskusyhteisökonsernin johtamisjärjestelmä ja keskusyhteisön tytäryhtiöt

Koko konsernissa päätökset tehdään mahdollisimman laajasti konsernipäätöksinä keskusyhteisön johtokunnassa. Tytäryhtiöiden hallitukset käsittelevät niitä koskevat asiat lähtökohtaisesti keskusyhteisön johtokunnan joko linjattua asiat tai kuultuaan käsiteltävistä asioista keskusyhteisön johtokuntaa. Tytäryhtiöissä hallitustyöskentely on teknisempää ja hallituksissa käsitellään lainsäädännön edellyttämät asiat.

Keskusyhteisön johtokunta päättää tytäryhtiön hallituksen jäseneksi esitettävistä henkilöistä, jonka jälkeen hallitus valitaan yhtiöjärjestyksen ja kulloinkin voimassa olevan lainsäädännön määrittelemällä tavalla. Tytäryhtiöiden hallitukset koostuvat lähtökohtaisesti keskusyhteisön johtokunnan jäsenistä. Hallitusten jäsenillä tulee olla riittävä taloudellisten asioiden ja yhtiön liiketoiminnan tuntemus tai tehtävän edellyttämä muu pätevyys sekä mahdollisuus käyttää riittävästi aikaa tehtävän hoitamiseen.

Tytäryhtiöiden hallitusten työjärjestyksissä kuvataan ne tehtävät, joita kussakin hallituksessa tehdään ja toteutetaan. Ne kuvaavat myös keskeiset päätöksentekotasot. Hallitukset laativat vuosittain myös toimintasuunnitelman, josta ilmenee koko-

usaikataulu sekä kussakin kokouksessa käsiteltävät tärkeimmät asiat. Hallitukset arvioivat toimintaansa ja työskentelytapojaan säännöllisesti.

Tytäryhtiön toimitusjohtajan operatiivinen esimies on tytäryhtiön hallituksen puheenjohtaja.

Keskusyhteisön tytäryhtiöt:

Vuonna 2014 tytäryhtiöiden hallinto, toimitusjohtaja ja hallitus
Merkittävien tytäryhtiöiden hallitukset ja toimitusjohtajat 31.12.2014

Yhtiö	Hallitus	Toimitusjohtaja
Pohjola Pankki Oyj	Karhinen Reijo, puheenjohtaja Luhtala Harri Palmén Erik Vepsäläinen Tony	Pölönen Jouko
Helsingin OP Pankki Oyj	Karhinen Reijo, puheenjohtaja Luhtala Harri Palmén Erik Vepsäläinen Tony	Pölönen Jouko
OP-Asuntoluottopankki Oyj	Luhtala Harri, puheenjohtaja Hirvinen Hanno Ronkanen-Minogue Elina	Iloniemi Lauri
OP-Korttiyhtiö Oyj	Huttunen Jussi, puheenjohtaja Jaatinen Hannu Pölönen Jouko	Patovirta Kai
Pohjola Vakuutus Oy	Karhinen Reijo, puheenjohtaja Luhtala Harri Palmén Erik Vepsäläinen Tony	Lehtilä Olli
Pohjola Varainhoito Oy	Karhinen Reijo, puheenjohtaja Luhtala Harri Palmén Erik Vepsäläinen Tony	Nummela Harri
OP-Henkivakuutus Oy	Nummela Harri, puheenjohtaja Luhtala Harri Palmén Erik	Kuisma Jarmo

Aurum Sijoitusvakuutus Oy	Nummela Harri, puheenjohtaja Luhtala Harri Palmén Erik	Kuisma Jarmo
OP-Rahastoyhtiö Oy	Nummela Harri, puheenjohtaja Huttunen Jussi Jormalainen Sami Kalajainen Kai Molander Mauri Tarkkanen Olli Vanha-Honko Vesa-Matti Wederhorn-Liiri Ulla	vt. Takala Juha

OP Ryhmän toiminnallinen organisoituminen:

7 Sisäinen ja ulkoinen valvonta

7.1 Sisäinen valvonta

Tehokas ja luotettava sisäinen valvonta muodostaa perustan terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden noudattamiselle.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan organisaation sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joilla varmistetaan, että strategiassa asetetut tavoitteet saavutetaan, resursseja käytetään taloudellisesti ja johtamisen tukena käytettävä informaatio on luotettavaa. Lisäksi sisäinen valvonta varmistaa, että riskienhallinta, asiakasvarojen säilyttäminen ja omaisuuden suoja on riittävästi järjestetty. Myös sääntelyn ja vahvistettujen eettisten periaatteiden noudattamista varmistetaan sisäisellä valvonnalla.

Sisäisen valvonnan periaatteet OP Ryhmässä vahvistaa keskusyhteisön hallintoneuvosto.

Sisäisen valvonnan toimenpiteet kohdistuvat kaikkeen toimintaan ja ne kattavat kaikki ryhmän yhteisöt ja toimipaikat. Toimenpiteiden määrittelyssä huomioidaan toiminnan luonne ja laajuus sekä tarvittaessa myös kansainväliseen toimintaan liittyvät erityispiirteet. Sisäistä valvontaa toteutetaan kaikilla organisaatiotasoilla. Ensisijainen ja laajamittaisin sisäinen valvonta toteutetaan operatiivisessa liiketoiminnassa, jossa sisäinen valvonta on jatkuvaa toimintaa ja osa päivittäisiä rutiineja.

Sisäistä valvontaa täydentää OP Ryhmän palveluksessa olevien mahdollisuus ilmoittaa riippumattoman kanavan kautta säännösten ja määräysten epäillystä rikkomisesta.

Sisäisen valvonnan vastuut ja organisointi

OP Ryhmän yhteisöjen hallitusten tehtävänä on huolehtia siitä, että sisäinen valvonta on järjestetty asianmukaisesti ja siinä on otettu huomioon ryhmätasoiset sisäisen valvonnan periaatteet ja niitä täydentävä keskusyhteisön ohjeistus. Kunkin yhteisön toimitusjohtajan ja toimivan johdon vastuulla on huolehtia sisäisen valvonnan käytännön toimenpiteiden toetutumisesta sekä siitä, että työtehtävät on asianmukaisesti eriytetty.

Ryhmän yhteisöjä avustavat sisäisen valvonnan toimivuuden varmistamisessa compliance-, riskienhallinnan ja Talous ja Treasuryn keskitetyt toiminnot. Sisäisen valvonnan toimivuuden varmistamisessa avustavat lisäksi sisäinen tarkastus ja erityisesti taloudellisten tietojen oikeellisuuden varmistamisessa myös ulkoiset tilintarkastajat.

Sisäinen valvonta 2014

Toimiva johto on arvioinut luotettavan hallinnon ja sisäisen valvonnan toimivuutta ja tunnistanut kehityskohteita. Toiminnan johtamista tuetaan sisäisellä ohjeistuksella ja ohjeistuksen noudattamista valvotaan jatkuvasti. Erityisesti tarkastusvaliokunnalla on merkittävä rooli sisäisen valvonnan toimivuuden ja toiminnan sääntelynmukaisuuden varmistamisessa.

Uusi hallinto- ja ohjausjärjestelmä otettiin käyttöön syksyn 2014 aikana. OP Osuuskunnan hallintoneuvosto vahvisti ryhmätasoisia dokumentteja, joilla ohjataan ryhmän luotettavaa hallintoa ja sisäistä valvontaa. Keskusyhteisökonsernin osalta on kuluneen vuoden aikana yhtenäistetty ja tehostettu Fit & Proper -prosessia.

Sisäinen tarkastus

Sisäinen tarkastus vastaa ryhmätasoisesta sisäisen tarkastuksen suorittamisesta OP Ryhmässä. Sisäisen tarkastuksen tavoitteena on avustaa ylintä ja operatiivista johtoa suorittamalla tarkastuksia, joissa arvioidaan strategisten ja operatiivisten tavoitteiden toteutumista, riskienhallinnan laatua, raportoinnin luotettavuutta, lakien ja ohjeiden noudattamista, sekä toiminnan tehokkuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Tarkastukset toteutetaan hyvää sisäistä tarkastustapaa noudattaen. Hyvää tarkastustapaa linjaavat mm. sisäistä tarkastusta koskevat The Institute of Internal Auditorsin sekä tietojärjestelmätarkastusta koskevat Information Systems Audit and Control Associationin julkaisemat ammattistandardit sekä eettiset säännöt. Tarkastuksen toiminnan suunnittelu, toteuttaminen ja raportointi on riippumatonta.

OP Osuuskunnan hallintoneuvosto vahvistaa OP Ryhmän Sisäisen tarkastuksen toimintaperiaatteet. Hallintoneuvoston tarkastusvaliokunta vahvistaa Sisäisen tarkastuksen toimintasuunnitelman. Tarkastusjohtaja raportoi tarkastuksistaan ja niissä tehdyistä havainnoista säännöllisesti hallintoneuvoston tarkastusvaliokunnalle ja keskusyhteisön johtokunnalle.

Sisäinen tarkastus 2014

Keskusyhteisön hallintoneuvoston tarkastusvaliokunnan hyväksymä sisäisen tarkastuksen vuoden 2014 toimintasuunnitelma kattoi sekä keskusyhteisökonsernissa että osuuspankeissa tehtävät tarkastukset. Pääpaino tarkastuksissa on riskitekijöiden tunnistamisessa ja sisäisten valvonnan toimivuudenarvioinnissa tarkastettavissa prosesseissa. Sisäinen tarkastus suosittaa raporteissaan parannuksia havaittuihin epäkohtiin. Tarkastuksia on suoritettu toimintasuunnitelman mukaisesti ja ra-

portoitu hallintoneuvoston tarkastusvaliokunnalle, keskusyhteisökonsernin johdolle ja osuuspankkien tarkastusten osalta osuuspankkien johdolle.

Sisäinen tarkastus on seurannut juoksevasti puolivuosittain annettujen suositusten toteuttamista ja raportoinut seurannan havainnot säännöllisesti hallintoneuvoston tarkastusvaliokunnalle ja keskusyhteisökonsernin johdolle.

Compliance
Compliance-riskin hallinta on osa sisäistä valvontaa ja luotettavaa hallintoa ja sellaisena kiinteä osa liiketoiminnan johtamista sekä yrityskulttuuria. Vastuu sääntelyn noudattamisesta ja noudattamisen valvonnasta OP Ryhmän yhteisöissä on ylimmällä ja toimivalla johdolla sekä kaikilla esimiehillä. Lisäksi jokainen OP Ryhmän yhteisöjen palveluksessa oleva henkilö vastaa omalta osaltaan sääntelyn noudattamisesta.

Compliance-toiminta avustaa ylintä ja toimivaa johtoa sekä liiketoimintaa säännösten noudattamattomuuteen liittyvän riskin hallinnassa, valvoo säännösten noudattamista sekä kehittää omalta osaltaan sisäistä valvontaa. Compliance-toiminnan ohjeistuksesta, neuvonnasta ja tuesta OP Ryhmässä vastaa keskusyhteisön riippumattomassa riskienhallinnassa toimiva operatiivisten riskien hallinta ja compliance -osasto. Osuuspankeissa on nimetyt compliance-vastaavat. Compliance-toiminnan ohjaus, tuki ja valvonta osuuspankeille toteutetaan pankeille nimettyjen compliance-vastaavien muodostaman yhteyshenkilöverkoston kautta.

Compliance-toiminnassa tehdyistä havainnosta raportoidaan säännöllisesti liiketoiminnolle, OP Osuuskunnan johtokunnalle sekä hallintoneuvoston riskienhallinta- ja tarkastusvaliokunnille.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta

OP Ryhmän arvot sekä strategiset ja taloudelliset tavoitteet muodostavat riskienhallinnan ja vakavaraisuuden hallinnan perustan. Strategia linjaa ryhmän riskinottohalukkuuden ja riskienhallinnan painopisteet, joilla osaltaan varmistetaan strategian toteutuminen. Riskienhallinnan tavoitteena on tukea strategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamista valvomalla, että otetut riskit ovat oikeassa suhteessa riskinkantokykyyn.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta on osa sisäistä valvontaa. Sen tavoitteena on turvata OP Ryhmän ja sen yhteisöjen riskinkantokyky ja maksuvalmius ja varmistaa siten toiminnan jatkuvuus. Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta on integroitu kiinteäksi osaksi ryhmän liiketoimintaa ja sen johtamista.

Riskinkantokyky muodostuu kannattavaan liiketoimintaan perustuvasta riittävästä vakavaraisuudesta ja maksuvalmiudesta sekä riskienhallinnan laadusta ja riittävyydestä suhteessa liiketoiminnan luonteeseen ja laajuuteen.

OP Ryhmän merkittävimpiä liiketoiminnan riskejä ovat luottoriskit, markkinariskit, likviditeettiriskit, vakuutusriskit, keskittymäriskit sekä kaikkeen liiketoimintaan liittyvät strategiset ja operatiiviset riskit ml. compliance-riskit sekä maineriski. OP Ryhmän suhtautuminen riskinottoon on maltillinen.

OP Ryhmän riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet vahvistetaan OP Osuuskunnan hallintoneuvostossa. Periaatteissa linjataan, miten ryhmätasoinen riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan prosessi järjestetään.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallintaprosessi sisältää:

- riskien tunnistamisen, mittaamisen, arvioinnin ja rajaamisen
- eri riskien ja liiketoimintojen edellyttämän pääomatarpeen määrittämisen luotettavasti ja riippumattomasti

- pääoman kohdentamisen suunnitelmallisesti liiketetoimintasegmenteittäin nykyisen ja suunnitellun riskinoton mukaan sekä
- ryhmän maksuvalmiuden hallinnan.

OP Ryhmän riskipolitiikassa keskusyhteisön johtokunta vahvistaa vuosittain ryhmän liiketoimintasegmenttien ja yhteisöjen noudatettavaksi ne riskienhallinnalliset linjaukset, toimenpiteet, tavoitteet ja rajaukset, joilla liiketoimintaa ohjataan ryhmän strategiassa vahvistettujen linjausten toteuttamiseksi.

Keskusyhteisön hallintoneuvoston vuosittain vahvistamilla riskilimiiteillä turvataan se, ettei ryhmä toiminnassaan ota niin suurta riskiä, että se vaarantaisi ryhmän vakavaraisuuden, kannattavuuden, maksuvalmiuden tai toiminnan jatkuvuuden. Keskusyhteisön johtokuntaa vahvistaa vuosittain keskusyhteisökonsernin yhteisöille limiitit ja osuuspankeille valvontarajat, jotka johdetaan ryhmän limiiteistä.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan kolme puolustuslinjaa

Ryhmän riskien ja vakavaraisuuden hallinnan organisointi ja vastuut rakentuvat kolmen puolustuslinjan varaan.

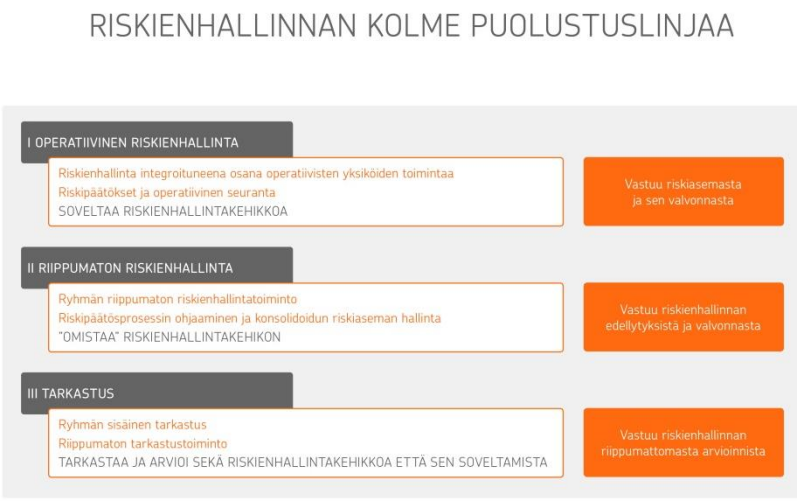

Ensimmäisen puolustuslinjan muodostaa liiketoiminnan ja muun operatiivisen toiminnan yhteydessä toimiva riskienhallinta. Se valvoo riskipäätöksiä ja huolehtii riskiaseman ja riskinkantokyvyn riittävästä yhteisötasoisesta seurannasta. Riskienhallinta sisältyy liiketoimintamalleihin ja prosesseihin.

Toisena puolustuslinjana toimii keskusyhteisöön keskitetty, operatiivisesta liiketoimintaorganisaatiosta riippumaton riskienhallinta. Se omistaa ryhmän riskienhallintakehikon, ohjaa riskipäätösprosessia ja vastaa ryhmän konsolidoidun riskiaseman hallinnasta ja riskinkantokyvyn seurannasta.

Kolmas puolustuslinja on keskitetty sisäinen tarkastus. Se tarkastaa ja arvioi sekä ryhmän riskienhallintakehikkoa että sen soveltamista keskusyhteisöissä ja ryhmän muissa yhteisöissä.

Riskienhallinta 2014

Riskienhallinnassa on seurattu ulkoisen sääntelyn kehitystä ja jatkettu varautumista sääntelymuutoksiin. Merkittäviä muutoksia ovat muun muassa vuonna 2015 voimaan tuleva EU:n vakavaraisuusasetuksen mukainen maksuvalmiusvaatimus sekä

vuoden 2016 alusta lukien voimaan tuleva vakuutusyhtiöitä koskeva yleiseurooppalainen Solvenssi II -sääntely.

Euroopan keskuspankki ja kansalliset valvontaviranomaiset toteuttivat kattavan arvioinnin niissä Euroopan unionin suurimmissa pankeissa, jotka siirtyivät EKP:n valvontaan marraskuussa 2014. EKP:n kattava arviointi koostui saamisten laadun arvioinnista ja stressitestistä. Tarkastuksen läpivienti OP Ryhmässä oli riskienhallinnan merkittävimpiä tehtäviä vuoden 2014 aikana. OP Ryhmän riskinkantokyky arvioitiin vahvaksi EKP:n kattavassa arviossa.

OP Ryhmän pienille ja keskisuurille osuuspankeille valmisteltiin alueellinen tukiorganisaatio, joka tukee näitä pankkeja luottoriskien sekä operatiivisten ja compliance-riskien hallinnassa ja valvonnassa. Toiminta käynnistyi vuoden 2015 alussa. Lisäksi on uudistettu riskienhallinnan ohjeistusta, riskiraportointia ja riskien limitointia. Luottoriskin ja vakuutustoiminnan markkinariskien taloudellisen pääomavaateen laskennassa otettiin käyttöön uudet laskentamallit. Riskienhallinnan arviointiprosesseja ja operatiivisia prosesseja on kehitetty edelleen varmistaen että riskienhallinta on integroitu osaksi kaikkea liiketoimintaa.

Vuoden 2014 aikana laajentuneet finanssipakotteet lisäsivät asiakkaan tuntemiseen ja pakotteisiin liittyvää neuvontaa. Pakotteiden noudattamisen seurantaan liittyviä toimintatapoja kehitettiin yhteistyössä liiketoiminnan kanssa.

7.2 Ulkoinen valvonta

Tilintarkastus
Osuuskunnalla on yksi tilintarkastaja, jonka tulee olla Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastaja tarkastaa myös talletuspankkien yhteenliittymästä annetun lain 9 §:ssä tarkoitetun yhdistellyn tilinpäätöksen.

Tilintarkastajan valitsee osuuskunnan kokous. Tilintarkastajan toimikausi päättyy valintaa seuraavan varsinaisen osuuskunnan kokouksen päättyessä. OP Osuuskunnan hallintoneuvoston tarkastusvaliokunta järjestää noin viiden vuoden välein (viimeksi vuoden 2011 lopussa) eri tilintarkastusyhteisöille tarjouskilpailun, jonka nojalla OP Osuuskunnan hallintoneuvoston tarkastusvaliokunta esittää osuuskunnan kokoukselle valittavia tilintarkastajia.

Tilintarkastajan palkkio maksetaan laskun mukaan.

Tilintarkastajien tehtävänä on tarkastaa ryhmän ja siihen kuuluvien yhteisöjen ja alakonsernien kirjanpitoa, tilinpäätöksiä ja hallintoa sen seikan varmistamiseksi, että ryhmän ja siihen kuuluvien yhteisöjen ja hallintoelinten toiminta on lain mukaista ja että tilinpäätökset ovat laadittu voimassa olevien säädösten ja määräysten mukaisesti ja antavat osuuskunnan osuudenomistajille ja muille sidosryhmille oikeat ja riittävät tiedot ryhmän taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista. Lisäksi tilintarkastajat antavat säännöllisesti toimialaa koskevan erityissääntelyn perusteella muita lausuntoja. Hallintoneuvoston tarkastusvaliokunta arvioi vuosittain tilintarkastajan toiminnan ja neuvontapalveluiden laatua. Tilintarkastajat antavat osuuskunnan jäsenille vuosittain tilintarkastuskertomuksen, jossa he ottavat kantaa tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen. Lisäksi he laativat havainnoistaan tilintarkastusmuistioita, jotka toimitetaan aiheen mukaan tiedoksi OP Osuuskunnan johtokunnalle ja toimitusjohtajalle, hallintoneuvoston tarkastusvaliokunnalle, riskienhallintajohtajalle, sisäiselle tarkastukselle ja Finanssivalvonnalle. Tilintarkastajat antavat tarvittaessa myös suullisia selontekoja edellä mainituille elimille.

Hallintoneuvoston tarkastusvaliokunta kuulee tilintarkastajaa käsiteltäessä ryhmän tilinpäätöstä ja osavuosikatsauksia sekä tilinpäätösperiaatteita. Tilintarkastajilla on lakiin perustuva velvoite ilmoittaa Finanssivalvonnalle seikoista tai päätöksistä, jotka vaarantavat toiminnan harjoittamisen ja toimilupaedellytysten olemassaolon

taikka johtavat tilintarkastuskertomuksessa muun kuin tilintarkastuslaissa tarkoitetun vakiomuotoisen lausunnon tai tilintarkastuslain 15 §:n 4 momentissa tarkoitetun huomautuksen antamiseen.

Tilintarkastus 2014

KHT-yhteisö KPMG Oy Ab on vuodesta 2002 toiminut osuuskunnan tilintarkastajana ja KHT Raija-Leena Hankonen päävastuullisena tilintarkastajana vuodesta 2014 alkaen. OP Osuuskunta -konserniin eli keskusyhteisökonserniin kuuluvien yhteisöjen tilintarkastajana toimii KHT-yhteisö KPMG Oy Ab ja päävastuullisina tilintarkastajina KPMG Oy Ab:n nimeämät tilintarkastajat. OP Ryhmään kuuluvien jäsenpankkien tilintarkastajina toimii KPMG Oy Ab:n lisäksi muitakin tilintarkastusyhteisöjä ja KHT-tilintarkastajia.

Tilintarkastus on perustunut ennalta laadittuihin tarkastussuunnitelmiin. Erillisten yhtiöiden ja niiden konsernien lakisääteinen tilintarkastus käsittää yhteisön tilikauden kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen sekä hallinnon tarkastuksen. Lakisääteisen tilintarkastuksen painopistealueita olivat vakavaraisuuslaskenta, johdannaisliiketoiminta, kiinteistösijoitustoiminta ja vakuutusvelan korkosuojaus. Tämän lisäksi on tarkastettu julkaistut osavuosikatsaukset ja tilinpäätöstiedotteet.

OP Osuuskunta -konserni on käyttänyt KPMG Oy Ab:n neuvontapalveluita pääasiassa lainaohjelmien comfort lettereihin, keskitetyistä palveluista annettuihin ISAE 3402 varmennuksiin, keskusyhteisön rakennemuutoksiin liittyviin toimeksiantoihin sekä veroneuvontaan.

Tilintarkastuspalkkiot lakisääteisestä tilintarkastuksesta perustuvat vuosisuunnitelmaan.

Tilintarkastajille maksetut palkkiot tilintarkastuksesta olivat 2,2 milj. e (1,8 milj. e), tilintarkastuslain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista toimeksiannoista 0,2 milj. e (0,3 milj. e), veroneuvonnasta 0,1 milj. e (0,2 milj. e) ja muista palveluista 1,1 milj. e (1,2 milj. e).

OP-yhteenliittymän valvonta

Yhteenliittymän muodostavat keskusyhteisönä toimiva OP Osuuskunta ja sen jäsenluottolaitokset sekä niiden määräysvallassa olevat rahoituslaitokset ja palveluyritykset. Keskusyhteisö OP Osuuskunta ohjaa yhteenliittymän toimintaa ja antaa siihen kuuluville yrityksille ohjeita niiden maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi, riskien hallinnasta, luotettavasta hallinnosta ja sisäisestä valvonnasta. Keskusyhteisö voi lisäksi vahvistaa jäsenluottolaitoksille yleisiä toimintaperiaatteita noudatettaviksi näiden yhteenliittymän kannalta merkittävässä toiminnassa.

OP Osuuskunta valvoo jäsenluottolaitosten toimintaa talletuspankkien yhteenliittymästä annetussa laissa tarkoitetulla tavalla.

Julkinen valvonta

OP Ryhmää sekä siihen kuuluvia suomalaisia sijoituspalveluyrityksiä ja vakuutusyhtiöitä valvoo Finanssivalvonta siten kuin rahoitus- ja vakuutusmarkkinoita koskevassa lainsäädännössä on säädetty. Ryhmän toimintaa Virossa, Latviassa ja Liettuassa valvovat soveltuvin osin asianomaisten valtioiden valvontaviranomaiset.

OP Ryhmän luottolaitostoiminta on siirtynyt EKP:n valvontaan vuoden 2014 marraskuussa.

8 Taloudellinen raportointiprosessi

OP Ryhmän talousjohtajan alaisuudessa toimivan taloushallinnon eri osat huolehtivat paitsi ulkoisen laskennan edellyttämien osavuosi- ja vuositilinpäätösten laatimi-

sesta OP Ryhmän ja ryhmään kuuluvien yhteisöjen osalta, myös johdon työvälineinä toimivien sisäisten laskelmien, kuten liiketoiminnan tuloksellisuutta kuvaavien kuukausiraporttien tuottamisesta. OP Ryhmän control-toiminto tuottaa myös tulosennusteita ja analysoi toteutunutta kehitystä verrattuna ennusteisiin ja raportoi poikkeamista

Tässä luvussa on kuvattu pääpiirteet siitä, miten OP Ryhmän sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimivat sen varmistamiseksi, että konsernin julkistamat taloudelliset raportit antavat olennaisesti oikeat tiedot yhtiön ja sen konsernin taloudesta. Luotettavan taloudellisen raportoinnin perustana ovat osakirjanpidoista ja OP Ryhmän yhtiöiden tiedoista oikein yhdistellyt ryhmätasoiset tiedot.

OP Ryhmän liiketoiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista seurataan OP Ryhmän kattavalla taloudellisella ja riskiraportoinnilla sekä näiden säännöllisellä läpikäynnillä toimivan johdon ja OP Osuuskunnan johtokunnan kokouksissa. Taloudellisten raporttien toteumatietoja verrataan suunnitelmiin ja analysoidaan mahdolliset erot, minkä lisäksi arvioidaan kuluvan vuoden sekä pidemmän aikavälin tulosnäkymiä. Kuukausittainen johdon tulos- ja riskiraportti laaditaan joka kuukausi samoilla periaatteilla. Raporttia laadittaessa ja sitä läpikäytäessä varmennetaan tuloksen ja raportoinnin oikeellisuutta analysoimalla tulos- ja riskiasemaa sekä poikkeamia tavoitteista.

Ulkoinen raportointi perustuu muun muassa IFRS-standardeihin, osakeyhtiölakiin, luottolaitoslakiin, vakuutusyhtiölakiin, kirjanpitolakiin sekä Finanssivalvonnan standardeihin ja määräyksiin. OP Ryhmään kuuluvien yhtiöiden kirjanpidossa, tilinpäätöksessä ja konsernitilinpäätöksessä noudatetaan yhteisiä periaatteita. Ryhmän keskusyhteisö OP Osuuskunnan vastuulla on standardien, muiden tilinpäätöksen laatimista koskevien lakien ja viranomaisten kirjanpitomääräysten tulkinta, ohjeistus ja neuvonta sekä yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden laadinta ja noudattamisen valvonta. Tarvittaessa tilintarkastajilta hankitaan lausunto valituista periaatteista ja tulkinnoista.

Taloudellisen raportoinnin organisointi
OP Osuuskunnan johtokunta on talouden ohjaukseen liittyvissä asioissa ylin päättävä elin. Johtokunta vastaa siitä, että kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Johtokunta päättää raportoinnista, menettelytavoista ja laadullisista ja määrällisistä mittareista, joilla toiminnan tehokkuutta ja tuloksellisuutta arvioidaan. Johtokunta käsittelee ja hyväksyy ryhmän konsernitilinpäätöksen ja osavuosikatsaukset.

Hallintoneuvoston tarkastusvaliokunnan tehtävänä on avustaa hallintoneuvostoa varmistumaan, että keskusyhteisökonsernissa ja OP Ryhmässä on koko toiminnan kattava riittävä ja toimiva sisäinen valvontajärjestelmä sekä huolehtimaan siitä, että keskusyhteisökonsernin ja OP Osuuskunnan kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on järjestetty asianmukaisesti. Tehtävänsä toteuttamiseksi valiokunta käsittelee hallintoneuvoston vahvistettavaksi ryhmän tilinpäätösperiaatteet ja vakavaraisuuden laskennan periaatteet. Lisäksi valiokunta valvoo osaltaan taloudellista raportointia

- arvioimalla ryhmän tilinpäätös- ja osavuosikatsaukset sekä keskusyhteisökonsernin tilinpäätöksen
- arvioimalla hallinto- ja ohjausjärjestelmästä annettavan vuotuisen selvityksen
- arvioimalla merkittävät tai poikkeukselliset liiketapahtumat ja niitä koskevat johdon arviot.

Toimitusjohtaja vastaa osuuskuntalain mukaan siitä, että yhtiön kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito järjestetty luotettavalla tavalla. OP Ryhmän taloudellisesta raportoinnista vastaa OP Osuuskunnan Talous ja Treasury sekä Riskienhallintatoiminnot.

Julkistettavien tilinpäätöstietojen ja osavuosikatsausten laatiminen on keskitetty liiketoiminnoista riippumattomasti. Raportoinnissa käytetään pääsääntöisesti OP Ryhmän yhteisiä järjestelmiä. Ulkoiseen ja sisäiseen laskentaan liittyvät operatiiviset tehtävät on myös keskitetty.

Taloudellisen raportoinnin riippumaton arviointi
Taloudellisen raportoinnin oikeellisuutta arvioivat lakisääteisesti tilintarkastajat. Tilintarkastajien tehtävänä on tarkastaa yhtiön ja sen konsernin kirjanpitoa, tilinpäätöksiä ja hallintoa sen seikan varmistamiseksi, että yhtiön ja sen hallintoelinten toiminta on lain mukaista ja että tilinpäätökset ovat laadittu voimassa olevien säädösten ja määräysten mukaisesti ja antavat omistajille ja muille sidosryhmille oikeat ja riittävät tiedot yhtiön ja sen konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Sisäinen tarkastus arvioi tekemiensä prosessien tarkastuksissaan soveltuvin osin myös taloudellisen raportoinnin toimivuutta ja riittävyyttä ja raportoi tekemistään tarkastuksista toimivalle johdolle ja hallintoneuvoston tarkastusvaliokunnalle. Finanssivalvonta valvoo toimittamissaan tarkastuksissa myös taloudellista raportointiprosessia ja sen toimivuutta.

Osana riippumatonta taloudellisen raportoinnin arviointia varsinaista tilintarkastusta täydentäen tilintarkastajat tarkastavat keskitettyjen toimintojen kontrollien suunnittelua ja toimivuutta ISAE 3402-standardin mukaisesti. Tästä erillistarkastuksesta tilintarkastajat raportoivat erikseen standardin mukaisesti.

Taloudellinen raportointi 2014

OP Ryhmän tilinpäätös on laadittu kansainvälisten IFRS-standardien mukaisesti. Tilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan niitä IAS- ja IFRS-standardeja ja SIC- ja IFRIC-tulkintoja, jotka olivat voimassa 31.12.2014.

OP Ryhmä otti käyttöön vuonna 2014 seuraavat standardit ja tulkinnat:

- IFRS 10 ”Konsernitilinpäätös” voimaantulon johdosta OP Ryhmän tilinpäätökseen yhdisteltävien yritysten määrä kasvoi, kun yhdisteltäväksi tuli osuuspankkien omistamat OP-Kiinteistökeskukset ja erilaisia rahastoja.
- IFRS 11 "Yhteisjärjestelyt" voimaantulolla oli vähäinen vaikutus OP Ryhmän taseeseen ja laajaan tuloslaskelmaan.
- IFRS 12 "Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot osuuksista muissa yhteisöissä” laajensi tilinpäätöksen liitetietoja.
- IAS 32:n "Rahoitusinstrumentit: esittämistapa" muutoksella ei ollut olennaista vaikutusta OP Ryhmän tilinpäätökseen.
- IAS 36:n "Omaisuuserien arvon alentuminen " muutos täsmensi liitetietovaatimuksia.
- IAS 39:n "Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen" muutos koski suojauslaskennan soveltamisedellytyksiä tilanteissa, joissa johdannaissopimus siirretään keskusvastapuoliselvitykseen.
- IFRIC 21 tulkinta "Julkiset maksut" koski OP Ryhmässä koski mm. pankkiverovelan ja talletussuojarahaston kannatusmaksuvelan kirjaamista.

9 Palkitseminen

OP Ryhmän palkat ja palkitseminen

OP Ryhmässä rahallinen palkitseminen koostuu kiinteistä ja muuttuvista palkkioista. Muuttuvat palkkiot käsittävät sekä lyhyen että pitkän aikavälin tulosten ja suoriutumisen perusteella myönnettävät palkkiot.

Riittävän suuri osuus palkkioiden kokonaismäärästä tulee säilyttää kiinteänä. Muuttuvan palkkion osuus ei saa ylittää 100 prosenttia kunkin palkkionsaajan kiinteän palkkion kokonaismäärästä. OP Osuuskunnan hallintoneuvosto linjaa tarkoituksenmukaisen tasapainon kiinteän ja muuttuvan palkanosan osalta.

OP Ryhmän muuttuvien palkkioiden kokonaisuus muodostuu OP Ryhmän osuuspankeille ja keskusyhteisökonsernille yhteisestä johdon pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmästä ja koko henkilöstöä koskevasta henkilöstörahastosta, sekä kohderyhmäkohtaisista lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmistä.

Palkitsemisessa noudatetaan Euroopan unionin ja kansallisen lainsäädännön säännöksiä sekä Euroopan keskuspankin, Finanssivalvonnan ja muiden valvojien ohjeita. OP Ryhmän henkilöstön ja johdon palkitsemislinjaukset perustuvat lakiin, finanssialaa koskeviin säännöksiin ja suosituksiin sekä Suomen Corporate Governance -sääntöihin.

OP Ryhmän palkitsemispolitiikka on sopusoinnussa moitteettoman ja tehokkaan riskienhallinnan kanssa eikä se houkuttele liialliseen riskinottoon. Palkitsemisjärjestelmät ovat arvojen, tavoitteiden ja liiketoimintastrategian mukaisia sekä vastaavat ryhmän pitkän aikavälin etua. Palkitseminen ei saa johtaa sellaisiin tilanteisiin, jotka voisivat vaarantaa palkitsemisjärjestelmän yleistä uskottavuutta, omistajajäsenen tai asiakkaan etua tai OP Ryhmän tai siihen kuuluvan yrityksen mainetta.

Palkitsemista koskeva päätöksenteko

OP Ryhmän palkitsemista koskevia periaatteita ja linjauksia käsitellään OP Osuuskunnan hallintoneuvostossa sekä asiakokonaisuudesta riippuen OP Ryhmän palkitsemisvaliokunnassa tai hallintoneuvoston puheenjohtajistossa ja hallituksissa sekä asianmukaisessa palkitsemis- tai HR-valiokunnassa, joka tarkastelee järjestelmien soveltamista ja arvioi niiden toimivuutta.

Koko ryhmää koskevien järjestelmien osalta päätöksentekijänä on hallintoneuvosto tai OP Ryhmän palkitsemisvaliokunta. OP Ryhmän palkitsemisvaliokunnan jäsenenä voi toimia hallintoneuvostoon kuuluva henkilö, joka ei ole työ- tai toimisuhteessa OP Ryhmään kuuluvaan yritykseen. Osuuspankeissa palkitsemista koskevat päätökset tekee viime kädessä pankin hallitus.

OP Osuuskunnan hallintoneuvosto hyväksyy ryhmän palkitsemisen periaatteet, päättää pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmästä, vahvistaa ryhmän palkitsemisjärjestelmien yhteiset ehdot sekä antaa suosituksia lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmille. Hallintoneuvosto omistaa johdon pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmän ja päättää

järjestelmän mittarit, tavoitetasot sekä enimmäispalkkiot. Hallintoneuvoston puheenjohtajisto päättää OP Osuuskunnan johtokunnan palkitsemiseen liittyvät asiat.

Hallintoneuvoston asettama OP Ryhmän palkitsemisvaliokunta seuraa ja valvoo hallintoneuvoston toimeksiannosta palkitsemisjärjestelmien toimivuutta, palkitsemisen kilpailukykyä ja palkitsemisrakenteiden kykyä tukea ryhmän pitkäjänteisiä tavoitteita. Valiokunta hyväksyy ja tarkistaa vuosittain ryhmän palkitsemislinjaukset.

OP Osuuskunnan johtokunnan HR-valiokunta sekä OP Osuuskunnan hallintoneuvoston puheenjohtajisto toimivat palkitsemisasioiden valmisteluelimenä. OP Ryhmän palkitsemisvaliokunta toimii osuuspankkien johdon palkitsemisasioiden valmisteluelimenä.

Sisäinen tarkastus arvioi vuosittain hallintoneuvoston hyväksymän palkitsemisjärjestelmän noudattamista.

Hallinnon palkitseminen

OP Ryhmän palkitsemisvaliokunta antaa vuosittain suosituksen osuuspankeille hallinnon palkkioista ja palkitsemisesta. Esitys kattaa suosituksen osuuspankkien hallintoneuvostojen ja hallitusten puheenjohtajien ja jäsenten kuukausi- ja kokouspalkkioista.

OP Osuuskunnan hallintoneuvoston jäsenten palkkioista ja muista etuisuuksista päättää osuuskunnan kokous.

Osuuskuntakokouksen OP Osuuskunnan hallintoneuvoston puheenjohtajalle, varapuheenjohtajille ja jäsenille vahvistamat kuukausipalkkiot vuodelle 2014 ovat seuraavat: puheenjohtaja 6 000 euroa, varapuheenjohtaja 3 000 euroa ja jäsenet 350 euroa. Muille kuin hallintoneuvoston puheenjohtajan johdolla toimivien valiokuntien puheenjohtajille maksetaan 1 500 euron kuukausipalkkiota. Lisäksi kaikille hallintoneuvoston jäsenille maksetaan kokouspalkkiota 550 euroa kokoukselta. Hallinnon palkkiot maksetaan rahana.

Hallintoneuvoston puheenjohtaja, varapuheenjohtajat ja jäsenet on vakuutettu OP-Eläkekassassa työntekijän eläkelain (395/2006) mukaisella vapaaehtoisella eläkevakuutuksella.

Pääjohtajan palkkaa, palkkioita ja muita etuuksia koskevat periaatteet

OP Ryhmän pääjohtajan – samoin kuin muiden johtokunnan jäsenten, varajäsenten ja tarkastusjohtajan – palkasta, palkkioista ja muista eduista päättää OP Osuuskunnan hallintoneuvoston puheenjohtajisto. Pääjohtajan toimisuhteen ehdot on määritelty kirjallisessa johtajasopimuksessa, jonka hallintoneuvosto on hyväksynyt.

Pääjohtajan palkitseminen muodostuu kolmesta osasta: 1) peruspalkka (rahapalkka ja luontoisedut, perustana tehtävän vaativuus ja henkilön osaaminen ja suoriutuminen) 2) lyhyen aikavälin tuloksiin perustuva palkitseminen (tulospalkkiot, perustana vuosisuunnitelman tavoitteiden toteutuminen) sekä 3) pitkän aikavälin tuloksiin perustuva palkitseminen (OP Ryhmän yhteinen johdon pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmä, perustana ryhmän yhteiset strategiset tavoitteet ja niiden toteutuminen). Pääjohtajan eläkeikä on 63 vuotta. Eläke-etuudet määräytyvät eläkelakien ja OP Ryhmän omien eläkejärjestelmien mukaisesti. Pääjohtaja kuuluu OP Eläkesäätiön lisäeläketurvan piiriin. Säätiössä karttuneen eläkkeen voi ottaa maksuun myös ennen sääntöjen mukaista vanhuuseläkettä ns. vapaakirjaeläkkeenä, jos työsuhde OP Ryhmässä päättyy.

Pääjohtajan toimisuhteessa noudatettava irtisanomisaika on kuusi kuukautta. Työsuhteen päättyessä johtajasopimuksessa erikseen määritellyissä tilanteissa maksetaan irtisanomisajan palkan lisäksi 12 kuukauden rahapalkkaa vastaava summa.

© OP

OP Osuuskunnan johtokunnan palkitsemista koskevat periaatteet

OP Osuuskunnan johtokunnan jäsenten ja varajäsenten sekä tarkastusjohtajan palkasta, palkkioista ja muista eduista päättää OP Osuuskunnan hallintoneuvoston puheenjohtajisto. Kunkin em. henkilön toimisuhteen ehdot on määritelty kirjallisessa johtajasopimuksessa, jonka hallintoneuvosto on hyväksynyt.

OP Osuuskunnan johtokunnan jäsenten, varajäsenten sekä tarkastusjohtajan palkitseminen muodostuu kolmesta osasta: 1) peruspalkka (rahapalkka ja luontoisedut, perustana tehtävän vaativuus ja henkilön osaaminen ja suoriutuminen) 2) lyhyen aikavälin tuloksiin perustuva palkitseminen (tulospalkkiot, perustana vuosisuunnitelman tavoitteiden toteutuminen) sekä 3) pitkän aikavälin tuloksiin perustuva palkitseminen (OP Ryhmän yhteinen johdon pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmä, perustana ryhmän yhteiset strategiset tavoitteet ja niiden toteutuminen).

Johtokunnan jäsenten sekä varajäsenen ja tarkastusjohtajan eläkeikä on 63 vuotta. Eläke-etuudet määräytyvät eläkelakien ja OP Ryhmän omien eläkejärjestelmien mukaisesti.

Johtokunnan jäsenille, varajäsenelle ja tarkastusjohtajalle on järjestetty lisäeläketurva OP Henkivakuutuksen kautta. Lisäksi kolme johtokunnan jäsenistä kuuluu OP Eläkesäätiön lisäeläketurvan piiriin.

Johtokunnan jäsenten, varajäsenen ja tarkastusjohtajan kohdalla työnantajan noudattama irtisanomisaika on 6 kuukautta. Työsuhteen päättyessä johtajasopimuksissa erikseen määritellyissä tilanteissa johtokunnan jäsenille maksetaan irtisanomisajan palkan lisäksi enintään 6 kk rahapalkkaa vastaava summa.

OP Ryhmän lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmät

Lyhyen aikavälin palkitsemisen tavoitteena on ohjata, sitouttaa ja kannustaa henkilöstöä yrityksen vuositavoitteiden toteuttamiseen ja tuloksellisuuteen, varmistaa strategiasta johdettujen tavoitteiden saavuttaminen sekä palkita haastavien tavoitteiden saavuttamisesta ja ylittämisestä.

Jokainen OP Ryhmään kuuluva osuuspankki ja keskusyhteisökonserniin kuuluvat yritykset päättävät omalta osaltaan lyhyen aikavälin palkitsemisen tavoitteista ja mittareista OP Osuuskunnan hallintoneuvoston suositusten pohjalta. Keskusyhteisökonserniin kuuluvien yritysten hallitukset vahvistavat yrityksen kuulumisen keskusyhteisökonsernin palkitsemisjärjestelmään.

Lyhyen aikavälin palkkiot maksetaan pääsääntöisesti rahana. OP Ryhmän riskiasemaan vaikuttavien henkilöiden kohdalla noudatetaan lainsäädännön edellyttämiä vaatimuksia palkkioiden maksun lykkäämisestä sekä suorittamisesta osin muulla instrumentilla kuin rahana muuttuvien palkkioiden ylittäessä määritellyn tason.

Kussakin organisaatiossa palkkiojärjestelmästä vastaava päätöksentekoelin voi harkintansa mukaan muuttaa lyhyen palkitsemisjärjestelmänsä ehtoja, purkaa sen kesken vuoden tai lykätä palkkion maksua, jos olosuhteiden muutokset johtaisivat järjestelmää sovellettaessa yrityksen kannalta kohtuuttomaan lopputulokseen. Osuuspankki tai keskusyhteisökonserni voi olla maksamatta palkkiota osittain tai kokonaan, jos organisaation taloudellinen asema ei salli palkkioiden maksamista. Maksettu palkkio voidaan myös periä kokonaan tai osittain takaisin, jos henkilö on syyllistynyt väärinkäytöksiin, tahallisesti vaarantanut liiketoiminnan tulevaisuutta tai rikkonut lakia.

OP Ryhmän johdon pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmä

OP Ryhmän yhteinen johdon pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmä koostuu kolmen vuoden ansaintajaksoista. Järjestelmän ensimmäinen ansaintajakso käsitti vuodet 2011–2013 ja käynnissä oleva ansaintajakso vuodet 2014–2016.

Johdon pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmässä on ryhmätasoiset tavoitteet. Ensisijaiset tavoitemittarit ansaintajaksolla 2014-2016 ovat keskittäjäasiakkaiden määrän kasvu, OP Ryhmän tulos ennen veroja sekä ryhmän ydinvakavaraisuus (CET1). Lisäksi järjestelmä huomioi kannattavuuden (taloudellisen pääomavaateen tuotto) ja rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain mukaisen nk. RAVA-vakavaraisuuden. Palkkiota ei makseta, jos ryhmän RAVA-vakavaraisuus maksuhetkellä alittaa palkitsemisen vähimmäistason 1,3.

Vuonna 2014 alkaneella ansaintajaksolla johdon pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmän piiriin kuuluu OP Ryhmässä noin 350 henkilöä.

Johdon 2014–2016 pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmään kuuluvat henkilöt voivat saada tietyn, tehtävän mukaan porrastetun määrän Helsingin OP Pankki Oyj:n liikkeeseen laskemia debentuureja, mikäli ansaintajaksolle asetetut OP Ryhmän strategiaan perustuvat tavoitteet saavutetaan. Järjestelmän mukainen palkkio maksetaan henkilölle ansaintajakson päätyttyä vuosina 2018, 2019 ja 2020 debentuurien ja rahan yhdistelmänä kolmessa erässä edellyttäen, että ryhmän vakavaraisuus ylittää maksuhetkellä edellä todetun vähimmäistason. Rahana maksettavalla osuudella katetaan palkkionsaajalle palkkioista aiheutuvat verot ja veronluonteiset maksut. Palkkion maksamiseen liittyy työ- tai toimisuhteen voimassaoloa koskevia ehtoja sekä suojautumiskieltoon ja odotusaikaan liittyviä ehtoja. Suojautumiskiellolla tarkoitetaan, että rahoitusvälineitä tai vakuuttamista ei saa käyttää järjestelmään liittyvältä henkilökohtaiselta riskiltä suojautumiseen. Odotusaika merkitsee, että palkkionsaajan on omistettava järjestelmän kautta saamansa debentuurit vuoden ajan palkkion maksamisesta.

OP Ryhmän henkilöstön pitkän aikavälin palkitseminen

Henkilöstön pitkän aikavälin palkitseminen toteutetaan OP Ryhmän henkilöstörahaston kautta. Jäsenyys henkilöstörahastossa perustuu työsuhteeseen. Kaikki ne henkilöt, jotka ovat vakituisessa tai määräaikaisessa työsuhteessa henkilöstörahastoon kuuluvaan OP Ryhmän yritykseen, ovat rahaston jäseniä (pl. johdon pitkän aikavälin palkitsemisen piiriin kuuluvat henkilöt).

Henkilöstön pitkän aikavälin palkitsemisen perustana on ryhmän yhteisten strategisten tavoitteiden saavuttaminen. Henkilöstörahaston ryhmätason tavoitteet ja tavoitemittarit ovat yhtenevät johdon pitkän aikavälin järjestelmän tavoitteiden kanssa. OP Ryhmän henkilöstörahastoon kuuluvan yrityksen hallitus päättää vuosittain henkilöstörahastoon siirrettävistä voittopalkkioista.

OP Ryhmän riskiasemaan vaikuttavien henkilöiden palkitseminen

Vakavaraisuusasetuksen edellyttämät tiedot OP Ryhmän riskiasemaan vaikuttavien henkilöiden palkitsemisesta julkaistaan vuosittain OPn verkkosivuilla.

Johtokunnan palkat ja luontaisedut vuonna 2014

OPn pääjohtajalle maksettiin vuonna 2014 palkkaa 754 392 euroa ja luontoisetuja 18 134 euroa sekä lyhyen ja pitkän aikavälin palkkioita 209 028 euroa eli yhteensä 981 554 euroa. Muiden johtokunnan jäsenten, varajäsenen ja tarkastusjohtajan palkat olivat 2 297 047 euroa ja luontoisedut 101 767 euroa sekä lyhyen ja pitkän aikavälin maksetut palkkiot 477 673 euroa eli yhteensä 2 876 488 euroa.

Palkat ja palkkiot sisältävät sekä vuosilta 2011 ja 2012 että vuodelta 2013 ansaituista tulospalkkioista vuonna 2014 maksetun osuuden. Pääjohtajan ja johtokunnan jäsenten vuodelta 2013 ansaitsemista tulospalkkioista yhteensä 199 589 euroa on lykätty maksettavaksi kolmessa erässä vuosina 2015–2017. Lykkäämismenettely perustuu luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) mukaiseen menettelyyn, joka on kuvattu OP Ryhmän IFRS-tilinpäätöksessä vuodelta 2014, muuttuvaa palkitsemista koskevassa liitteessä 57.

Pääjohtajan ja muiden johtokunnan jäsenten sekä varajäsenen ja tarkastusjohtajan eläkeikä on 63 vuotta. Eläke-etuudet määräytyvät eläkelakien ja OP Ryhmän omien eläkejärjestelmien mukaisesti.

Pääjohtaja kuuluu OP-Eläkesäätiön lisäeläketurvan piiriin. Säätiössä karttuneen eläkkeen voi ottaa maksuun myös ennen sääntöjen mukaista vanhuuseläkettä ns. vapaakirjaeläkkeenä, jos työsuhde OP Ryhmässä päättyy.

Kolme johtokunnan muista jäsenistä kuuluu OP-Eläkesäätiön lisäeläketurvan piiriin. Johtokunnan muille jäsenille, varajäsenelle ja tarkastusjohtajalle on järjestetty lisäeläketurva OP-Henkivakuutuksen kautta.

Vuonna 2014 OP-Eläkesäätiön lisäeläketurvasta ei ole kirjattu kustannuksia. OP-Henkivakuutuksen lisäeläkevakuutuksen kustannukset olivat 460 310 euroa. Lisäeläkekustannukset on julkistettu Euroopan pankkiviranomaisen EBA:n vuosittain keräämissä palkitsemista koskevissa tiedoissa Euroopan parlamentin ja neuvoston vakavaraisuusasetuksen 575/2013 ja direktiivin 2013/36 mukaisesti.

Sekä pääjohtajan että muiden johtokunnan jäsenten, varajäsenen ja tarkastusjohtajan osalta työnantajan noudattama irtisanomisaika on 6 kuukautta. Työsuhteen päättyessä johtajasopimuksissa erikseen määritellyissä tilanteissa pääjohtajalle maksetaan irtisanomisajan palkan lisäksi enintään 12 kuukauden rahapalkkaa vastaava summa ja muille johtokunnan jäsenille, varajäsenelle ja tarkastusjohtajalle enintään 6 kuukauden rahapalkkaa vastaava summa.

	Pääjohtaja	**Muut johtokunnan jäsenet, varajäsen ja tarkastusjohtaja**	**Yhteensä**
Säännöllinen rahapalkka	754 392	2 297 047	3 051 439
Luontoisedut	18 134	101 767	119 901
Aikaisempina vuosina ansaittujen tulospalkkioiden lykätystä osuudesta vuonna 2014 maksettu osa (*	77 725	97 312	175 037
Ansaittu tulospalkkio vuodelta 2013	218 838	492 414	711 252
Josta vuonna 2014 maksettu osuus	131 303	380 361	511 664
Josta rahana maksettu osuus	65 651	296 322	361 973
Josta instrumentilla maksettu osuus	65 651	84 040	149 691
Josta lykätty osuus (**	87 536	112 053	199 589
2014 maksetut palkat, palkkiot ja luontoisedut yhteensä	981 554	2 876 488	3 858 042
2014 maksetut palkat, palkkiot ja luontoisedut sekä lykätty tulospalkkio yhteensä	1 069 089	2 988 541	4 057 630

*) Sisältää vuonna 2014 maksetun osuuden vuosilta 2011 ja 2012 ansaituista tulospalkkiosta. Loppuosa vuosilta 2011 ja 2012 ansaituista palkkiosta on lykätty maksettavaksi vuosina 2015–2016. Lykättyjen erien maksaminen edellyttää erillistä päätöstä.
**) Luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) mukainen menettely.

10 Sisäpiirihallinto

OP Ryhmän sijoituspalvelua tarjoavilla yhteisöillä, kuten jäsenluottolaitoksilla, on omat sisäpiiri- ja kaupankäyntiohjeet. Ohjeet sisältävät määräyksiä sisäpiirintiedosta,

kielletystä sisäpiirintiedon käytöstä, sisäpiirirekistereistä, sisäpiiriläisiä koskevista kaupankäyntirajoituksista sekä sisäpiirihallinnosta. Lisäksi ohjeissa käsitellään vaikuttavassa asemassa olevia henkilöitä koskevia rajoituksia ja rajoitusten noudattamista koskevan valvonnan järjestämistä.

Lisäksi OP Ryhmässä arvopaperien liikkeeseenlaskijana toimivilla Pohjola Pankki Oyj:llä ja OP-Asuntoluottopankki Oyj:llä on sisäpiiri- ja kaupankäyntiohjeet. Henkilöt, joilla on säännöllinen pääsy Pohjola Pankki Oyj:n ja OP-Asuntoluottopankki Oyj:n liikkeeseen laskemiin arvopapereihin liittyvään sisäpiirintietoon, kuuluvat edellä mainittujen yhtiöiden ei-julkisiin yrityskohtaisiin sisäpiirirekistereihin.

Sisäpiiri- ja kaupankäyntiohjeet perustuvat muun muassa arvopaperimarkkinoita koskevaan lainsäädäntöön, Finanssivalvonnan antamaan sääntelyyn ja Finanssialan Keskusliiton sijoituspalveluja tarjoavien jäsenyhteisöjen kaupankäyntiohjeeseen.

Ohjeiden tarkoituksena on edistää arvopaperimarkkinoilla toimivien luottamusta OP Ryhmän, Pohjola Pankki Oyj:n ja OP-Asuntoluottopankki Oyj:n toimintaan.

OP-Palvelut Oy:n Laki- ja perintäpalvelut ylläpitää OP Ryhmään kuuluvien yhteisöjen julkisia sisäpiirirekistereitä ja pysyviä yrityskohtaisia sisäpiirirekistereitä. Rekisterinpito on järjestetty Euroclear Finland Oy:n (entinen Suomen Arvopaperikeskus Oy) ylläpitämän SIRE-järjestelmän kautta.

OP Ryhmään kuuluvat yhtiöt pitävät tarvittaessa itse hankekohtaista sisäpiirirekisteriä.

OP Ryhmän jäsenpankkien toimintaan luottolaitoksena kuuluu osallistuminen asiakkaiden tekemiin arvopaperikauppoihin tai muihin arvopapereita koskeviin järjestelyihin. Jäsenpankit ja niiden johto- ja toimihenkilöt voivat saada myös rahoitusjärjestelyjen yhteydessä tai osana pankin muuta tavanomaista toimintaa asiakasyrityksiä koskevia sisäpiirintietoja. Muun muassa mainituista syistä jäsenpankit ja niiden johto- ja toimihenkilöt ovat laissa tarkoitetun sisäpiirisääntelyn alaisia.

Sisäpiiriasioista järjestetään säännöllisesti koulutusta. Koulutus ajoitetaan erityisesti sisäpiiriohjeistuksen muutostilanteisiin.

Sisäpiirirekisterien julkisuus ja nähtävilläpito
Jokaisella on oikeus tutustua julkiseen sisäpiirirekisteriin ja saada kulujen korvaamista vastaan rekisterin tiedoista otteita ja jäljennöksiä. Luonnollisen henkilön henkilötunnus ja osoite sekä muun luonnollisen henkilön kuin sisäpiiriläisen nimi eivät kuitenkaan ole julkisia. Pysyvän yrityskohtaisen sisäpiirirekisterin tai hankerekisterien sisältämät tiedot eivät ole julkisia. Otteita ja jäljennöksiä julkisesta sisäpiirirekisteristä voi tilata OP-Palvelut Oy:n Laki- ja perintäpalveluista. Yksilöidyt tietojenluovutuspyynnöt pyydetään toimittamaan kirjallisesti osoitteella:

OP-Palvelut Oy
Lakipalvelut-ryhmä
PL 909
00101 Helsinki

11 Tiedonantopolitiikka

OP Osuuskunnan tytäryhtiöt Pohjola ja OPA vastaavat OP Ryhmän varainhankinnasta raha- ja pääomamarkkinoilta. OP Ryhmään kuuluvien yhteisöjen liikkeeseenlaskemat arvopaperit ovat kaupankäynnin kohteena NASDAQ OMX Helsingin ohella tai sijaan London Stock Exchangessa, SIX Swiss Exchangessa tai muissa arvopaperipörsseissä. Pohjola on myös laskenut liikkeelle listaamattoman samurai-joukkovelkakirjalainan Japanin markkinoille.

OP Ryhmä, Pohjola ja OPA noudattavat tiedonantopolitiikassaan Suomen lainsäädäntöä sekä NASDAQ OMX Helsingin ja soveltuvin osin muiden pörssien sääntöjä

sekä Finanssivalvonnan määräyksiä ja ohjeita. Edellisten lisäksi OP Ryhmän viestinnässä huomioidaan Corporate Governance -ohjeistus ja ryhmän hyvän liiketavan periaatteet (Code of Business Ethics).

OP Osuuskunnan johtokunnan 16.12.2014 hyväksymää tiedonantopolitiikkaa (disclosure policy) sovelletaan joukkovelkakirjojen liikkeeseenlaskijoiden (Pohjola Pankki ja OPA) ja OP Ryhmän tiedottamisen toimintaperiaatteisiin ja -tapoihin. Tiedonantopolitiikka on hyväksytty Pohjola Pankin hallituksessa 16.12.2014 ja OPAn hallituksessa 18.12.2014. OP Osuuskunnan johtokunta on 16.12.2014 linjannut keskusyhteisökonsernin johtamisjärjestelmä, organisaatiorakenteiden uudistaminen sekä yhteenliittymän keskinäinen vastuu huomioiden, että OP Osuuskunnan tehtävänä on huolehtia myös Pohjolan ja OPAn osalta säännöllisen ja jatkuvan tiedonantovelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen julkistamisesta, jakelusta ja saatavilla pidosta. Tytäryhtiöt raportoivat ja julkaisevat erikseen omat osavuosikatsauksensa, toimintakertomuksensa ja tilinpäätöksensä. OP Osuuskunta tiedottaa muista tiedonantovelvollisuuden piiriin kuuluvista asioista tytäryhtiöiden puolesta ja nimissä. Käytännössä tiedotteet annetaan tällöin OP Ryhmän ja liikkeeseenlaskijan nimissä. Tiedottaminen arvioidaan Pohjolan ja OPAn liikkeeseenlaskemien arvopapereiden osalta liikkeeseenlaskijakohtaisesti. Vastuu liikkeeseenlaskijan tiedonantovelvollisuuden täyttämisestä on kullakin liikkeeseenlaskijalla.

Tiedonantopolitiikassa on kuvattu ne keskeiset toimintaperiaatteet ja -tavat, joiden mukaisesti OP Ryhmä ja liikkeeseenlaskijat kommunikoivat pääomamarkkinoiden markkinaosapuolien ja muiden sidosryhmien kanssa. Politiikassa kuvataan lisäksi säännöllisen ja jatkuvan tiedonantovelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen julkistamista, jakelua ja saatavilla pitoa. OP Ryhmä arvioi ryhmän tiedonantopolitiikan johdonmukaisuutta, toimivuutta ja riittävyyttä säännöllisesti vähintään vuosittain.

OP Ryhmän viestinnän tehtävänä on edistää ryhmän liiketoimintaa välittämällä oikeaa tietoa ryhmän tavoitteista ja toiminnasta kaikille sidosryhmille. Ulkoisen ja sisäisen viestinnän tavoitteena on tukea ryhmän strategisia ja liiketoiminnallisia tavoitteita sekä rakentaa ja ylläpitää osaltaan vahvaa ja vastuullista yrityskuvaa ja edistää ryhmän yhteistoimintaa. Sekä ulkoinen että sisäinen viestintä ovat tosiasioihin pohjautuvia ja antavat oikean kuvan esitettävistä asioista.

Tiedonantopolitiikka on julkaistu internetsivuilla www.op.fi > OP Ryhmä > Hallinnointi > Tiedonantopolitiikka. OP Ryhmän internetsivujen osoite on www.op.fi.

12 Yhteiskuntavastuu

Yhteiskuntavastuu on tiivis osa OP Ryhmän liiketoimintaa ja osa ryhmän strategiaa. OP Osuuskunnan johtokunta päättää ryhmän yhteiskuntavastuun suuntaviivoista ja hyväksyy ryhmän yhteiskuntavastuuohjelman. Yhteiskuntavastuu kuuluu johtokunnassa viestintäjohtajan vastuualueelle. Johtokunnan kokoonpanossa ja jäsenten osaamisvaatimuksissa otetaan huomioon, että johtokunnassa on riittävästi yhteiskuntavastuun osaamista. Suoriutumista arvioidaan yhteiskuntavastuuohjelman KPI-mittarien toteutumisen perusteella, joita tarkastellaan säännöllisesti johtokunnan vuosirytmin mukaisesti.

Yhteiskuntavastuutyötä ohjaavat keskusyhteisön johtokunnan vahvistamat yhteiskuntavastuun linjaukset. Vastuu käytännön yhteiskuntavastuutyöstä on ryhmän yritysten hallituksilla ja johtoryhmillä, jotka toteuttavat yhteiskuntavastuuta omien päätöksentekoprosessiensa mukaisesti. Identiteetti ja viestintä tukee ryhmän yhteisöjä ja toiminto- ja yhteiskuntavastuuohjelman toteuttamisessa sekä vuoropuhelussa sidosryhmien kanssa ja saattaa tarvittaessa sidosryhmien huolenaiheita johtokunnan tietoon.

OP Ryhmässä noudatetaan hallintoneuvoston hyväksymiä hyvän liiketavan periaatteita (Code of Business Ethics). OP Ryhmä kunnioittaa ja noudattaa kansainvälisiä taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun periaatteita. Ryhmä on sitoutunut YK:n Global Compact -aloitteen periaatteiden edistämiseen. Lisäksi Pohjola Varainhoito ja

OP-Rahastoyhtiö ovat allekirjoittaneet YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet. OP Ryhmä raportoi yhteiskuntavastuustaan säännöllisesti Global Reporting Initiative (GRI) -ohjeiston mukaisesti.

13 Hallinnointiperiaatteiden päivitys

Säännöllisesti päivitettävä OP Ryhmän hallinnointiperiaatteet -osio on nähtävillä op.fi internet-sivuilla.